Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען!

לאדזשער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 211 (903 | Łódź, Poniedziałek, 13 Września 1926 | פירטער יאהרגאנג | לאדז מאנטאג ה תשרי תרפ"ז. | Nr. 211 (903

24-71 .אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24 71

Dnia 11-go września r. b. rozstał się z tym światem, po długich i ciężkich cierpieniach

B. P.

HERMAN TYGIER

prokurent Łódzkiego Banku Depozytowego.

W zmarłym, tracimy niestrudzonego współpracownika, człowieka niepospolitych zalet duszy i serca, o którym pamięć zachowamy na zawsze.

Niech mu ziemia lekką będzie!

Rada i Zarząd
Łódzkiego Banku Depozytowego.

904

בלב מלא צער ויגון הננו מודיעים על האסון הנורא אשר קרנו בהלקח מאתנו פאר-ראשנו האדם המצוין הישר באדם
901

נ. ע.

נתן דוד שטיינהארן

ב"ר חיים צבי ז"ל

בשנת הששים ואחת לימי חייו.

ההלוי' תהי' היום יום ב' ה תשרי תרפ"ז מבית האבל רחוב וואלטשאנסקא 41 (קצה בענעדיקטא)

המודיעים מתוך צער עמוק

אשתו, בניו, בתו, כלותיו ונכדיו.

ב י י ל י י ד

אונזער טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס אונזער פערוואלטונגס-מיטגליד הערר **אשר זעליג ראפוף** צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון זיין אונפערגעסליכער טאכטער

נ. ע. שיינדיל

המקום ינחם אותו וביתו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים. 899

די גבאים און דער קאמיטעט פון שוהל סני (גלובגע 62),
פערוואלטונג פון דער גמילת חסדים-קאסע (פון שייבלער'ס ראיאן.

מיר דריקען אויס ביילייד אונזער פערוואלטונג מיטגליד **אשר זעליג ראפוף**, צו ליבען פריהצייטיגען טויט פון זיין טאכטער נ"ע

שיינדיל

זאל איהר די ערד לייכט זיין!

המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים!

די פערוואלטונג פון „מחזיקי חולים"

קילינסקא 120. 899

צענטר. סוחרים און פאבריקאנטן-פערבאנד

אויף דער לאדזער וואיעוואודזטווא, פעטריקאווער 10.

אלע דעמאליסטען פון דער פאפיר-בראנזשע, מיטגלידער פון אונזער פערבאנד, ווערען אויפגעפאדערט ערשיינען אין פעראיינס לאקאל

דעם צעטניק נומער 1.

די פערוואלטונג פון דער פאפיר-סעקציע. 898

צענטר. סוחרים און פאבריקאנטען-פערבאנד

אויף דער לאדזער וואיעוואודזטווא, פעטריקאווער 10.

מיר דערמאהנען אונזערע מיטגלידער, אז דעם 15-טען ד. ח. לויפט אב דער טערמין פון איינצאהלען שטייערן

אהן 10 פראצענט צושלאג און אנדערע שווערע פראצענטער.

די שטייערן קען מען איינצאהלען דורך די פעראיינס-קאסע ביז דעם 15 טען דעם חודש 2 א זייגער מיטאג. 906

די פערוואלטונג.

אתרוגים

מובחרים וגם לולבים והדסים במקח השוה על הורט וענצעל

▼▼▼ איז צו בעקומען ביי ▼▼▼

עמנואל קאפעלוש

10 נייער-מארק 10 895

אתרוגים

מובחרים פון דער בעסטער קוואליטעט

צו די ביליגסטע פרייזען פון דער ערשטער קוועלע

איז שוין צו בעקומען אין קאלאניאל-געשעפט פון

ש. קוסטין, אלטשטאדט 2

הורט און ענצעל-פערקויף!

סאוויעטישער אמבאסאדאר אין ווארשא

זאל פערלאזען זיין אמט.

וו אַ ר ש אַ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). די רוסישע עמיגראַציע-פרעסע גיט-איבער אַ ידיעה פון מאָסקווא, אַז דער סאוויעטישער אמבאסאדאָר אין וואַרשאַ, וואָיקאָוו זאָל פערלאָזען זיין אַמט. די סאָוויעטישע רעגירונג וואַרפט פאָר וואָיקאָוו׳ן די נישט-גינסטיגע פאָליטישע בעדינגונגען פאר די סאָוויעטען אין וואַרשאַ.

די דאָזיגע ידיעה בעוויזט זיך שוין אין דער פרעסע צום צווייטען מאָל.

פוילענס שאנסען אין דער פעלקער-ליגע.

ג ע נ ף, 12 (א.ט.ע) די פלענאַר-זיצונג פון דער פעלקער-ליגע וועגען פונאַנדערטיילען די נישט-שטענדיגע ערטער וועט פאָרקומען מיטוואָך אָדער דאָנערשטאָג. נישט קוקענדיג אויף דעם אַרויסטריט פון שפּאַניען וועט די צאָהל נישט-שטענדיגע ערטער נישט פערקלענערט ווערען.

דאָס ניינטע אָרט זאָל אגשטאָט שפּאַניען בעקומען פינלאַנד. וואַהרשיינליך וועלען די נישט-שטענדיגע ערטער פערטיילט-ווערען אויף פאָלגענדען אופן: בעלגיען, כינאַ און אַ דרום רעפּובליקאַנער מלוכה זאָלען בעקומען אַן אָרט אויף 1 יאָהר; רומעניען, פינלאַנד און אַן אַמעריקאַנער רעפּובליק זאָלען בעקומען אַן אָרט אויף 2 יאָהר; פוילען האָלאַנד און נאָך אַן אַמעריקאַנער רעפּובליק – אויף 3 יאָהר.

ג ע נ ף, 12 (פאַט) מיניסטער זאַלעסקי האָט היינט קאָנפערירט מיט טשעמבערלען, בענעש׳ן און נינטשוטשען.

קאנפערענץ פון יודישע סוחרים

געווידמעט דער פראגע פון האנדעלס-געריכטען.

וו אַ ר ש א, 12. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דעם 16. ד. ח. ווערט צוזאַמענגערופען אַ קאָנפערענץ דורכ׳ן צענטראַל-אַמט ביים סוחרים-פעראיין ספּעציעל וועגען די האַנדעלס געריכטען, צו דער דאָזיגער קאָנפערענץ זענען איינגעלאַדען געוואָרען אַלע סוחרישע אָרגאַניזאַציעס אין לאַנד.

אין ירושלים איז פולשטענדיג רוהיג.

וו אַ ר ש אַ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דער צענטראַל-קאָמיטעט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פוילען האָט זיך געווענדעט טעלעגראַפיש צום ציוניסטישען עקזעקוטיוו אין ירושלים וועגען די אומרוהען וואָס זענען פאָרגעקומען אין ירושלים דעם פערגאַנגענעם יום-טוב. היינט איז אָנגעקומען אַן ענטפער, אז אין ירושלים איז פולשטענדיג רוהיג.

פוילישע האנדעלס-מיניסטעריום

וועגען דער בוי-אויסשטעלונג אין תל-אביב.

וו אַ ר ש אַ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דאָס האַנדעלס-מיניסטעריום האָט אַרויסגעגעבען אַ קאָמוניקאַט וועגען דער בוי-אויסשטעלונג וואָס קומט פאָר אין תל-אביב פון 23 ד. ח. ביז׳ן 17 אָקטאָבער. דער קאָמוניקאַט עמפפעהלט צו שטיצען די אויסשטעלונג און ווייזט אן אויף די עקספּאָרט-מעגליכקייטען פון בוי-אַרטיקלען פון פוילען קיין ארץ-ישראל. פוילען, ווערט געזאָגט אין קאָמוניקאַט, קען פערנעהמען די עקספּאָרט-פלעצער וואָס רוסלאַנד האָט פערלוירען.

סטעקלאוו אנטלאפען פון רוסלאנד

ער וויל דיסקרעדיטירען די סאוויעטען.

ב ע ר ל י ן, 12. (ספ. טעל.) די דייטשע צייטונגען מעלדען, אז קיין בערלין איז געקומען דער געוו. רעדאַקטאָר פון „איזוועסטיא" נאכאמקעס-סטעקלאָוו. ער איז אוועק פון רוסלאנד אונלעגאל און איז געקומען קיין פינלאנד. סטעקלאָוו האָט ערקלערט דער פינלענדישע גרעניץ מאכט, אז ער וויל איבעררייסען אלע בעציהונגען מיט דער סאָוויעטישער רעגירונג און האָט בדעה צו דעמאסקירען די מעטאָדען פון די רעוואָלוציאָנערע אקציע פון די סאָוויעטען אין מערב-אייראָפּא.

סטעקלאָוו איז געוועזען א מיטגליד פון סאָוויעטישען צענטראַלען אויספיהרונגס-קאָמיטעט, א מיטגליד פון צענטראַל-קאָמיטעט פון דער קאָמוניסט. פארטיי און רעדאקטאָר פון אָפיציעלען אָרגאַן „איזוועסטיא".

דאָס בעוויזען זיך פון סטעקלאָוו׳ן אין בערלין האָט געמאכט א שטארקען איינדרוק אין די דייטשע קאָמוניסטישע קרייזען.

טויטער קערפער פון אן אמעריקא-ניש-יודישען אפיציר

ווערט איבערגעפיהרט פון ווארשא קיין ניו-יארק.

וו אַ ר ש אַ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט מען אויפ׳ן יודישען בית עולם אין דער אַנוועזענהייט פון אַמעריקאַנער געזאַנדטשאַפט, אויסגעגראָבען דאָס קבר פון דוד עפּשטיין, אַן אַמעריקאַנער אָפיציר, וועלכער איז געשטאָרבען אין יאָהר 1920, אַדורכפאָהרענדיג דורך וואַרשא. איצט זענען עפּשטיין׳ס עלטערען אין אַמעריקא געשטאָרבען און זיי האָבען איבערגעלאָזען אַ צואה, אַז מ׳זאָל די ביינער פון זייער זוהן ברענגען קיין ניו-יאָרק. עס איז ספּעציעל געקומען פון ניו-יאָרק אַ פעטער פון דעם פערשטאָרבענעם, וועלכער וועט איבערפיהרען די ביינער פון וואַרשא קיין דאַנציג און פון דאָרט קיין ניו-יאָרק.

„א מענש אהן פרינציפען, ערשטראנגיגער דרעהער און א וואולגארער ליגנער"

אזוי רופט די „דווא גראָשע" אן לאָיד דזשארזש׳ן פאר זיינע עטליכע גוטע ווערטער צו יודישע אקאדעמיקער.

דער געוועזענער ענגלישער פּרעמיער לאָיד דזשאָרזש האָט מיט עטליכע וואָכען צוריק געהאַלטען אַ רעדע פאַר די פעדעראַציע פון די יודישע אַקאַדעמיקער אין ענגלאַנד, אין וועלכער ער האָט צווישען אַנדערען געלויבט דעם פּאַטריאָטיזם פון די יודען אין ענגלאַנד און בכלל אין אַלע לענדער.

דאָס קען איהם די „דוואַ-גראָשע" נישט מוחל זיין און שרייבט אין נעכטיגען נומער, אַז לאָיד דזשאָרזש איז אַ מענש אָהן פּרינציפּען, ערשטקלאַסיגער שווינדלער און אַ וואולגאַרער ליגנער.

אָרימער לאָיד דזשאָרדזש, די „דוואַ גראָשע" האַלט נישט פון דיר.

----

20 טויזענד בנינים פערניכטעט פון א שטורם.

ט אָ ק י אָ, 12 (פאַט) אַ געוואַלדיג געוויטער האָט פערניכטעט אין היראָשימא 20 טויזענד בנינים 30 פּערזאָן זענען דערהרג׳עט געוואָרען, 20 פערוואונדעט און 30 פּערזאָן זענען פערלוירען געגאַנגען.

גרויסע סקאנדאלען און געשלעגען אין וואלאמין צוליב א פארלעזונג וועגען תנ"ך.

וו אַ ר ש אַ, 12 (טעלעפאָניש) אין וואָלאָמין איז שבת געווען אַ גרויסער טומעל צוליב דער מלחמת מצוה, וואָס עס האָבען דאָרט געפיהרט די אָרטאָדאָקסיע פון איין זייט מיט׳ן רב בראש און פון דער אַנדערער זייט – די יוגענד.

געווען איז עס אַזוי: דער נאָדעלפעראיין, וועלכער גרופּירט זיך דאָרט ביים קולטור-פעראיין אויפ׳ן נאָמען פון י. ל. פּרץ, האָט אַנאָנסירט אין די גאַסען, אַז שבת בייטאָג וועט אין זאָל פון קינאָ-טעאַטער „וועגעדאַ" דער „בפוואוסטער וואַרשאַווער ליטעראַט" שילדקרויט׳ האַלטען אַ רעפעראַט אויף דער טעמע „דער תנ"ך אין 20-טען יאָהרהונדערט".

די דאָרטיגע אגודה מיט׳ן רב בראש האָבען אָפּגעהאַלטען אַ קורצע אַסיפה און בעשלאָסען די פערזאַמלונג צושטערען.

אַ גרויסער עולם יודען מיט׳ן רב בראש האָט זיך דאַן אַריינגעריסען אין שוין איבערפולטען זאַל מיט יונגוואַרג, עס איז געוואָרען אַ געוואַלדיגער טומעל, און לסוף האָט די יוגענד געמוזט אָפּטרעטען.

אַז די פאָרלעזונג איז שוין געווען צוטריבען און די זיגער האָבען טריומפירט האָבען די בעזיגטע פון גרויס פערדרוס אָנגעהויבען אַ שלעגעריי אין די גאַסען. ס׳איז זיך צונויפגעלאָפען דאָס גאַנצע שטעדטעל, וואָס האָט זיך צוטיילט אין 2 גרופען און אָנגעהויבען אָנפאַלען איינס אויפ׳ן אַנדערען. אַ מאָדנע אויסזעהן האָט געהאַט דאָס שטעדטעל. די שלאַכטען האָבען זיך איבערגעוואָרפען פון איין גאַס אין דער אַנדערער. אַ גרויסער טומעל האָט געהערשט אויף דער אָרטאָדאָקסישער זייט. מען האָט געהאַלטען אין איין שרייען: „יודען, קומט אויף קדוש-השם"!

אין אָנהויב, אַז די קאָמפען זענען געווען שוואַכערע, האָט זיך פּאָליציי געהאַלטען פון ווייטענס, ווען אָבער פעטש מיט קלעפּ זענען געפאַלען ווי האָגעל און עס האָט געהאַלטען דערביי, אַז ס׳זאָלען פאַלען שווערע פערוואונדעטע, האָט פּאָליציי אָנגעהויבען פונאַנדערטרייבען.

מוסאליני פיהרט איין טויט-שטראף

גרויסע מאניפעסטאציע לכבוד דעם אנפיהרער פון די פאשיסטען.

ר ו י ם, 12 (א. ט. ע.) פארן פּאַלאַץ פון פּרעזידיום פון מיניסטאָרען-ראַט האָט זיך פערזאַמעלט אַן עולם פון עטליכע טויזענד מענשען, וועלכע זענען געקומען מאַניפעסטירען לכבוד דעם אָנפיהרער פון די פאשיסטען. צוליב זיין גצול ווערען פון דער באָמבען-אַטענטאַט. מוסאָליני האָט געהאַלטען אַ רעדע פאר׳ן פערזאַמעלטען עולם, אין וועלכער ער האָט צוו. אנד. געזאָגט: איך וויל אייך זאָגען עטליכע ווערטער און איך וויל, אַז איהר זאָלט זיי הערען. די גרענצלאָזע טאָלעראַנץ מוז זיך ענדיגען, אך שטעל פעסט, אַז מיר מוזען אָננעהמען דעצידירענדע פּראָצעדורען, כדי צו זיכערען די דויערהאַפטיגקייט פון דער פאשיסטישער אָרדנונג איך אַליין לעב מיט צופרידענהייטען צווישען געפאַהרען פאַר דעם פאָלק, פאר וועלכען איך אַרבייט.

די פאַשיסטען האָבען אָפּגעשאַפט די שטרייקען, די פאַשיסטען דאַרפען אויך שטרעבען, אַז עס זאָלען פערשווינדען די אַטענטאַטען, דאָס וויל איך אויספיהרען דורך איינפיהרען טויט-שטראָף. איהר ווייסט, אַז ווען איך רעד צום פאָלק, איז עס נישט קיין פוסטע פראַזען, איך זאָג צו אַ טאַט, וועלכער וועט אינגיכען אויסגעפיהרט ווערען.

ר ו י ם, 12 (א. ט. ע.) „אימפּעראָ" פאָדערט פון פראַנקרייך, אַז זי זאָל אַרויסשיקען אַלע פּאָליטישע עמיגראַנטען פון איטאַליען, וועלכע בילדען אין פראַנקרייך אַן אַנטי פאשיסטישע אָרגאַניזאַציע און פון וועמענס סביבה עס איז אַרויס דער אָנפאַלער אויף מוסאָליני׳ן.

ר ו י ם 12 (א. ט. ע.) די רעדאַקציעס פון די אָפּאָזיציאָנעלע צייטונגען און דער בנין פון דער סאָוויעטישער געזאַנדשאַפט זענען ווייטער בעזעצט מיט שטאַרקע אָפּטיילונגען פון פּאָליציי און מיליץ, צוליב דער מורא, אַז דער המון זאָל זיי נישט פּאָגראָמירען.

ראטען-פערבאנד וועט אנערקענען קערענסקיס חובות

די בעדייטונג פון די לעצטע געשעהענישען אין רוסלאנד.

וו אַ ש י נ ג ט אָ ן. אין די היגע אָפיציעלע קרייזען רעדט מען איצט וועגען נייעם פרוב, וואָס די סאָוויעטישע רעגירונג קלויבט זיך צו מאַכען אום צו געווינען אַמעריקאַ׳ס אָנערקענונג. לויט די ידיעות, וואָס מען האָט דאָ ערהאַלטען, זאָל סטאַלין זיין גרייט צו אָנערקענען די הלואות, וואָס רוסלאַנד האָט געקראָגען אין אַמעריקאַ אונטער דער קערענסקי-רעגירונג.

מען גלויבט דאָ, אַז איצט נאָכדעם ווי זינאָוויעוו און קאָמעניעוו זענען בעזייטיגט געוואָרען. זענען ווירקליך דאָ גוטע אויסזיכטען, אַז אינטערהאַנדלונגען זאָלען זיך אָנהייבען צווישען די צוויי רעגירונגען און אַז אַמעריקאַ זאָל ענדליך בעניי׳ען איהרע דיפּלאָמאַטישע פערבינדונגען מיט רוסלאַנד.

וואָס איז שייך דער ידיעה, אַז סטאַלין וויל שוין אָנערקענען די קערענסקי-חובות, ווערט געזאָגט, אַז אין דער זעלבער צייט וועט ער אויך פאָדערן פון אַמעריקאַ קאָמפּענסאַציעס פאַר די היזיקות, וואָס די אַמעריקאַנער סאָלדאַטען האָבען אָנגעמאַכט אין סיביר און אין אַרכאַנגעלסק, ווען זיי זענען דאָרט געווען.

דער לעצטער פרוב, וואָס די סאָוויעטישע רעגירונג האָט געמאַכט צו קריגען אַמעריקאַ׳ס אָנערקענונג איז געווען אין 1923, טשאַרלס יוז, וועלכער איז דאַן געווען מיניסטער, האָט געשטעלט בעדינגונגען, פון וועלכע איינע איז געווען די אַבסאָלוטע אָנערקענונג פון די קערענסקי-חובות.

די חובות, וואָס רוסלאַנד האָט געמאַכט אונטערן צאַר, זענען פון אַמעריקאַ אַליין אָפּגעמעקט געוואָרען. אין איינעם פון די „מעסעדזשעס", וואָס פּרעזידענט קולידזש האָט געשיקט צום קאָנגרעס, האָט ער ערקלערט, אַז די צאַרישע חובות וועלען נישט געמאָנט ווערען.

אַמעריקע בעשטייט אָבער אויף די קערענסקי-חובות, וועלכע טרעפען אָן אַ סומע פון קאַרגע פיר הונדערט מיליאָן דאָלאַר.

אַמעריקאַ מאָנט אויך קאָמפּענסאַציעס פאַר די אַמעריקאַנער, וועמעס אייגענטום די סאָוויעטישע רעגירונג האָט קאָנפיסקירט. מען גלויבט, אַז סטאַלין איז אויך גרייט צו מאַכען אַן אָנבאָט בנוגע קאָמפּענסאַציעס.

אין וואַשינגטאָן ווערט אָנגענומען, אַז די לעצטע פאַסירונגען אין רוסלאַנד ווייזען קלאָר, אַז די סאָוויעטישע רעגירונג האָט זיך פארגומען אויף רעכטס. מען האַלט, אַז די בעזייטיגונג פון זינאָוויעוו און קאַמענעוו׳ן קען האָבען פאַר רוסלאַנד די זעלבע בעדייטונג, ווי לענין׳ס בעריהמטער „נעפּ" אָדער נייע עקאָנאָמישע פּאָליטיק.

לענין האָט מעגליך געמאַכט אַז פּריוואַטע מענשען זאָלען קענען פיהרען האַנדעל אין רוסלאַנד און סטאַלין וועט מעגליך מאַכען, אַז אויסלענדישער קאַפּיטאַל זאָל קומען אין רוסלאַנד.

געעפענט דער יוד. ארטיסטען-צוזאמענפאהר

דעלעגאט פון אינערן-מיניסטעריום אויפ׳ן צוזאמענפאָהר.

וו אַ ר ש אַ, 12 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט האָט זיך געעפענט דער 8-טער יודישער אַרטיסטען צוזאַמענפאָהר. עס נעהמען אָנטייל 50 דעלעגאַטען, פון זיי 20 מיט בעראַטונגס-רעכט. עס זענען אויך אָנוועזענד געווען: אַ דעלעגאַט פון אינערן-מיניסטעריום ה׳ ערענבערג און פון פּוילישען אַרטיסטען-פעראיין ה׳ נאָוואַקאָווסקי.

דער פאָרזיצענדער פון אַרטיסטען-פעראיין מיכאל ווייכערט האָט געעפענט דעם צוזאַמענפאָהר אויף יודיש און דערנאָך בעגריסט די געסט אויף פּויליש. אין זיין רעדע האָט ה׳ ווייכערט אָנגעוויזען אויף דער לאָיאַלער בעציהונג פון אינערן-מיניסטעריום צו די פּראָווינצער טרופּעס.

פון בעריכט איז צו זעהן, אַז אין פעראיין זענען פערשריבען 125 מיטגלידער. אין וואַרשאַ וועט דאָס יאָהר זיין אַ דריט יודישע טעאַטער. אין קאַסע איז פערהאַן אַן׳עורף פון 7 טויזענד זלאָטעס.

עס האָבען געהאַלטען בעגריסונגס-רעדעס: אַרטיסט נאָוואַקאָווסקי, יודישע שול-אָרגאַניזאַציע, ליטעראַטען-פעראיין, ליטעראַרישע בלעטער און אַנדערע.

דערטרונקען געווארען א פאסא-זשיר-שיף. 32 קרבנות.

ר י ג אַ, 12 (ספּ) 4 קילאָמעטער פון דער דווינא איז דערטרונקען געוואָרען די פּאַסאַזשיר-שיף „געסבאַד", וועלכע האָט געפיהרט 40 מענשען.

קוים 8 פון די פּאַסאַזשירען איז געלונגען אָפּצוראַטעווען. צווישען זיי דעם קאַפּיטאַן פון דער שיף. די סיבה פון דעם אַ מגליק איז דאָס איבערלאַדעווען די שיף.

„נייער פאלקסבלאט“

דער געוו. פרעמיער גראבסקי און די איצטיגע „זאפאלקעס“.

וול. גראבסקי שרייבט אן אפענעם בריף, כדי צו דיסקרעדיטירען די איצטיגע סיים־קאמיסיע, וועלכע האט איהם געוואלט שטעלען פאר א געריכט.

אין דער ווארשאווער פוילישער פרעסע האט זיך נעכטען בעוויזען אן אפענער בריף פון געוועזענעם פוילישען פרעמיער וולאדיסלאוו גראבסקי צום סיים־מארשאלעק ראטאי.

אין אנהויב פונ'ם בריף קלערט גראבסקי אויף, פארוואס ער טרעט איצט ארויס מיט דעם דאזיגען בריף. די סיים־קאמיסיע, וועלכע פארשט איצט אויס דעם אפמאך וועגען דעם זאפאלקעס־מאנאפאל האט געהאט ברעה צו בעטראכטען די פראגע וועגען זיין, גראבסקי'ס, פעראנטווארטליכקייט. די קאמיסיע האט זיך, אמת, ערקלערט פאר נישט קאמפעטענט, ווייל כדי אויפצוהייבען די פראגע וועגען פעראנטווארטליכקייט פון א מיניסטער דארף מען האבען 100 אונטערשריפטען פון דעפוטאטען, אבער אין דער געזעלשאפט איז געבליבען דער איינדרוק, אז די קאמיסיע בעזיצט סענסאציאנעלע רעוועלאציע־מאטעריאל, וואס קענען איהם קאמפראמעטירען. ער פערלויפט דעריבער דעם וועג, בעניצענדיג אן אויסגעטראטענעם מיטעל מבטל צו מאכען די עדות, ד. ה. די מיטגלידער פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע, וועלכע ווי ער אליין אויב בעהויפטעט, זענען די גאנצע צייט געווען געגנער פון דעם זאפאלקעס מאנאפאל און דער הלואה וואס איז פערבינדען מיט איהם.

דערביי פערגעסט ער נישט צו בעטאנען, אז דער איצטיגער פינאנץ מיניסטער האט פעסטגעשטעלט, אז די הלואה איז געמאכט געווארען „אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען פאר דער מלוכה“. ער פערגעסט אבער צוצוגעבען, אז דער איצטיגער פינאנץ מיניסטער קלארנער איז דאמאלס, בעת די הלואה איז געשלאסען געווארען, געוועזען... וויצע־פינאנץ־מיניסטער, ד. ה. זיין, גראבסקי'ס געהילף. כלוא — אן אייגענער פון דער משפחה.

צי איז זיין עדות זאגען נישט זביסעל צו „יאהר־עדות'דיג“?... אין זיין בריף בעהויפטעט גראבסקי, אז דער פינאנץ־קאמיסיע פון סיים איז געווען בעקאנט דער אינהאלט פונ'ם אפמאך, און זי האט אנגענומען מיט א גרויסער מעהרהייט איהר בעשלוס פאר דעם דאזיגען אפמאך. דער בעשלוס איז שפע־טער בעשטעטיגט געווארען דורכ'ן סיים־פלענום.

דעריבער שרייבט גראבסקי האט ער געמוזט דעם אפמאך וועגען זאפאלקעס־מאנאפאל אונטערשרייבען.

די הלואה איז נויטיג געווען אויף אויסערגעוועהנליכע אויסגאבען צוליב דער פערפלייצונג אין לאנד, און אלץ איז דורכ'ן סיים אקצעפטירט געווארען.

דאן געהט גראבסקי איבער אין אן „אפענזיווע“.

ער דערצעהלט, אז נאך דער זיצונג פון סיים, ווען ס'איז אנגענומען געווארען דאס געזעץ וועגען זאפאלקעס־מאנאפאל האט וויסאס אין דער אנוועזענהייט פונ'ם סיים־מארשאלעק ראטאי נפ'עצה'ט גראבסקי'ן ווי אזוי פטור צו ווערען פון בירקא'ן, וועלכער איז געווען פארזיצער פון דער סיים קאמיסיע און איז געווען דער שארפסטער געגנער פונ'ם זאפאלקעס־מאנאפאל.

וויסאס האט געראטען גראבסקי'ן, אז ער זאל פאר בירקא'ן געפינען א גוט בעצאהלטען פאסטען, כדי ס'זאל איהם לוינען זיך צו אפזאגען פון זיין דעפוטאטען־מאנדאט. אזוי ארום וועט ער פטור ווערען פון זיין אפאזיציע.

א חוץ דעם האט גראבסקי בעת זיין פרעמיערשקייט אפגעזוכען ביי בירקא א גוטען פאסטען אין קרעדיט־באנק פון קליין־פוילען, וועלכער האט זיך צוזאמענגעגאסען מיט דער „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא“.

אויך דער איצטיגער פארזיצער פון דער קאמיסיע, דער געוועזענער פינאנץ־מיניסטער מיכאלסקי, איז סוביעקטיוו בנוגע גראבסקי'ן.

ווי גראבסקי בעהויפטעט איז עס פארגעקומען דערפאר וואס ער האט בשעתו ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז קיין שום דעפוטאט קען נישט זיין קיין מיטגליד פון אויפזיכטס־ראט אין די מלוכה בענק, און מיכאלסקי איז נישט בעשטימט געווארען אלס פרעזעס פון „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא“. הגם — דערצעהלט ווייטער גראבסקי, — מיכאלסקי איז פריהער געשטאנען בראש פון „באנק קראיאווי“. דאס איז פארגעקומען צוליב דעם, וואס ער האט זיך בעמיהט פאר א באנק פיליע, וועלכע האט געשפילט אויף דעם פאלצן פונ'ם פוילישען זלאטי.

דער דריטער מיטגליד פון דער קאמיסיע, וועלכען גראבסקי מאכט מסול איז דעפ. ראזמארין, וועלכער „זייענדיג א מיטגליד פון דער קאמיסיע, נוצט אויס דאס פינאנץ מיניסטעריום, פערלאנגענדיג דאס ערלעדיגען פון פערשידענע ענינים פאר זאפאלקעס־פאבריקאנטען“.

ווענען דעם פערטען, דעפוטאט וויזשיקאווסקי, דערצעהלט ה' גראבסקי, אז ער האט זיך געפונען אין „נישט קלאהרע“ מאטעריעלע בעציהונגען מיט אליניפיש'ן, וואס געגען איהם ווערט געפיהרט איצט א פראצעס פאר דעפראודאציע.

וויזשיקאווסקי גופא איז אויפגעפאדערט געווארען צוריקצוצאהלען א גרעסערען בעטראג, וועלכען ער האט בעקומען אהן שום רעכט.

צום סוף גיט צו דער מחבר, אז ס'וואלט כדאי געווען פעסטשטעלען, פארוואס האט אין 1925 די מעהרהייט פון סיים געשטיצט דעם זאפאלקעס־מאנאפאל און אין 1926 אויסגעוועהלט א קאמיסיע פון 10, וואס צווישען זיי געפונען זיך 4 אזעלכע מיטגלידער, וואס לויט די דא פערעפענטליכטע גרונדען, קענען נישט זיין קיין ריכטער אדער עקספערטען אין דער דאזיגער פראגע.

אין סיים זענען דא גענוג אזעלכע דעפוטאטען, וואס האבען דורך מיר נישט פערלוירען קיין גוט בעצאהלטע פאסטענס א. א. וו.

*

דער דאזיגער אפענער בריף, הגם ער איז גאנץ ווייניג איבערצייגענד, וועט ווארשיינליך ברענגען, אז די קאמיסיע וועט רעארגאניזירט ווערען.

אבער די זאכלאגע וועט דורך דעם נישט געענדערט ווערען.

ס'איז מעקי אי טערעסאנט צו וויסען פארוואס איז אין 1925 די סיים־מעהרהייט געווען פאר דעם זאפאלקעס־מאנאפאל און פארוואס האבען ביי איצט זאפאלקעס וואס ווע'ען אלץ טייערער?

די אויסשטעלונג פון פראפ. גליצענשטיין אין וועניציע.

(קארעספאנדענץ פון וועניציע, ספעציעל צום „נייעם פאלקסבלאט“).

נישט ווייט פון פראכטפולען פאלאץ פון הייליגען מארקוס האב איך מיך אריינגעזעצט אין א גאנדאלא צוזאמען מיט'ן יונגען איינציגען זון פון פראפ. גליצענשטיין, כדי צוצושווימען צו דער אינטערנאציאנאלער קונסט־אויסשטעלונג וועלכע געפינט זיך אין ווענעדיגער שטאט־פארק.

נאך א צוואנציג מינוט פארען איבער די בלויע וואסערן פון בערימטען „קאנאלע גראנדע“ אויף וועלכען עס איז אויפגעבויט די איינציגע אין איהר ארט שטאט — וועניציע — זענען מיר צוגעשווומען צום שטאט־פארק.

צווישען די אלע פאוויליאנען ציי־כענט זיך אויס מיט זיין שעהנער ארכיטעקטאנישער פארם א גרויסע געביידע, אויף וועלכער עס זענען אויסגעקריצט צוויי בעגילדעטע אותיות: „פרא ארטע“ (געווידמעט דער קונסט), אין דער דאזיגער געביידע געפינט זיך אויך באלד ווי מען געהט נאר דורך די ערשטע צוויי זאלען פון איטאליענישער מאלעריי, די קונסט־אויסשטעלונג פון פראפ. גליצענשטיין — דעם יודישען ראדען.

ווי עס איז בעוואוסט האט אין זיי־נער צייט דאס „זשירי“ פון דער וועניציענער קונסט־אויסשטעלונג בעשטימט פאר די ווערק פון דעם גרויסען יודישען קינסטלער א בעזונדערן, ספעציעלען זאל, אונטערשטרייכענדיג דערמיט די אנערקענונג, וועלכע די קינסטלער־וועלט האט פאר דעם בעכטיגען טאלאנט.

מען ווערט דורכגעדרונגען מיט א שטימונגספולער אטמאספערע, ווי נאר מען טרעט איבער די שוועל פון גליצענשטיינס אויסשטעלונג.

דער אריגינעלער יודישער סקולפטאר וועלכער איז דערצויגען געווארען אין א פרומער יודישער סביבה פון א פוילישען קליינעם שטעטעל און וועלכער האט נאכדעם אין בערלין, מינכען און אנד. במשך פון 32 יאהר ענטוויקעלט זיין קינסטלערישען טאלאנט, ציהט צו צו זיין פאוויליאן טויזענדער בעזוכער.

עס איז גענוג א ווארף פון דעם ערשטען בליק אויף די סקולפטורען און צייכנונגען פון שעפער פון דער „משיח קאמפאזיציע, כדי זיך צו איבערצייגען, אז גליצענשטיינס קונסט און זיין וועלט אנשויאונג זענען אזוי אייגנארטיג, אזוי אריגינעל און קאמפליצירט, ווייזען ארויס אזעלכע מערקווירדיגע כאראקטער־שטריכען, אז מען קען איהם נישט פערגלייכען מיט וועלכען עס איז אנדער קינסטלער.

ווען מען שטעלט זיך אפ לענגער פאר די מעכטיגע סקולפטורען, וועלכע גליצענשטיין האט מיט אזוי פיל מיה און מיט אזא זיכערער האנד פון שטיין און האלץ געקריצט, פאר זיינע צייכנונגען, אין וועלכע עס געפינט זיך אזוי פיל לעבען און געפיל, בעגרייפט מען, אז דער תלמוד, די ביבעל, האמער, די גריכישע טראגיקער און די רוימער קינסטלער האבען איהם שטאף געגעבען צו זיינע ווערק און פערברייטערט זיין האריזאנט פאר נייע קינסטלערישע מאסיוען.

אזוי געפינען מיר אויף דער וועניציאנער אויסשטעלונג פון גליצענשטיין געבען דער ריזיגער, פון האלץ־געשניצטער געשטאלט פון פראנציסקוס, וועלכער איז בעפליגעלט מיט א רעליגיעזער התלהבות, די פיגור סיבילא, דער גריכישער וואהרזאגערין, וועלכע דערמאהנט אונז די איינפאכקייט פון די בעסטע ווערק פון דער גריכישער עפאכע, געשניצט מיט א פעסטער האנד און מיט א פערנצהם פון מיקעל אנזשעלא, און די געשטאלט פון נביא י מיהו, איינגעהילט אין טרויער, וועלכער מאכט אויף אונז אן'אומפערגעסליכען איינדרוק.

א סך קראפט און כאראקטעריסטיק האבען די אויסגעשטעלטע ביוסטען פון ד'אנונציא, פון מאנטשיני, גרעסטען איטאליענישען מאלער און גליצענשטיינס בעסטער פריינד פון פראפ. ארעסטאנא פון מיסיניאר, בעטיער אין לואידו לוצאטי.

פראפ. גליצענשטיינס טאלאנט ווערשיינט אין די דאזיגע ווערק אין זיין גאנצער ערנסטקייט, וועלכע זענען די הויפט־מעלות פון זיין קינסטלערישער שאפונג.

פראפ. ארעסטאנא, וועלכער האט אנגעשריבען אן אויספיהרליך בוך איבער דער קונסט פון פראפ. גליצענשטיין, זאגט, אז זיינע ווערק זענען ווי גרויסע ריזיגע בערג, וועלכע מען מוז בעאבאכטען פון דערווייטענס און עס מוז איצט קומען די צייט, ווען מיר וועלען פערשטעהן וויפיל סענטימענט. וויפיל לעבענס־ענערגיע און טאלענט האט דער שעפער פון „משיח“ פעראייביגט אין זיינע ווערק, וועלכע ער האט געשאפען במשך פון זיין אונערמידליכער, פרוכטבארער קינסטלערישע טעטיגקייט.

ד"ר קליינלעהרער.

זאל גאנץ לאדז וויסען,
אז דער גרעסטער אויסוואהל פון
געבעטע שטיהל
פון אייגענער טישלעריי, פערשידענע פאסאנען, אויך
זעמטליכע טאפעצירער־ארבייט, ווי: מאטראצען, קאזעטקעס, אטאמאנס, רונדע טישלעך, גאנדאלקעס, איז נור צו בעקומען אמביליגסטען מיט די בעסטע בעדינגונגען ביי
י. א. וואיטשעכאווסקי,
10 נאוואמיעסקא 10.

דיקטאטור

אין שפאניען האט זיך מיט אמאל בעשאפען אג'ערנסטער קריזיס, וואס קאן איבערקעהרען די היינטיגע דיקטאטור און ברענגען צו גרויסע ענדערונגען אין לאנד.

ווי שטענדיג אין אזעלכע פאלען נעמט אן די שפאנישע איבערקעהרעניש א טראגי־קאמישען כאראקטער: דער איינער מאן, וואס האט חוזק געמאכט פון דער עפענטליכער מיינונג. און וועלכער פארם זי זאל זיך נישט אויסדריקען, דער אייגענער דיקטאטאר, וואס האט פערשטאפט דאס מויל דעם פארלאמענט און ארויסגעטריבען פון לאנד שריפטשטעלער און פאליטיקער מיט א וועלט־נאמען, ער וויל ראטעווען זיין שטעלונג מיט א... פאלקס־אפשטימונג, מיט דער דעמאקראטישסטער און העכסטער פארם פון פאלקס־הערשאפט.

פרימא דע־ריווערא וויל אנפרעגען ביים שפאנישען פאלק, צי איז דאס פאלק באמת נישט צופרידען מיט זיין דיקטאטור און צי וואלט טאקי דאס פאלק וועלען ווידער האבען ווי פריהער וואהלען מיט וואהל־פערזאמלונגען, א פארלאמענט מיט פארלאמענטארישער בעהאנדלונג פון געזעץ־פראיעקטען. אנאפשטימונג מיט מעהרהייטען און מינדערהייטען און נאך אזעלכע קלייניקייטען, ווי זיי זענען למשל, אין ענגלאנד און אין א גאנצער רייהע פון אנדערע לענדער...

אויב מען זאל נוהגין אין בעטראכט די לעצטע געשעהענישען אין גריכענלאנד און דעם גורל פון דעם דיקטאטאר פאנגאלאס וואלט מען אפשר געקאנט ארויסזאגען א מיינונג, אז דער סוף פון היי־יאהריגען זומער איז נישט זעהר גינסטיג פאר דעם רעזשים פון דיקטאטור. עפעס בעוועגט זיך. נייע ווינדען בלאזען.

עס לוינט זיך צו נאטירען, אז דעם גרעסטען קלאפ האט איצט שפאניען בעקומען אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק, אין דעם מאמענט, ווען די הערשער פון דעם לאנד האבען פערזוכט אויפצוטרעטען אין דער גרויסער וועלט מיט די מעטאדען פון זייער געלונגענער אינערער פאליטיק.

נישט נייע איז דאס סיסטעם און נישט איבערראשענד ווירקט דער רעזולטאט. עס איז, דוכט זיך, שוין א היסטארישער פאקט, אז די גרעניץ פון דער מאכט־ענטוויקלונג פון יעדער דיקטאטור איז די אינטערנאציאנאלע פאליטיק. דא האט זיך געבראכען דעם נאקען די אלטע צארישטישע דיקטאטור, דא איז געווען א סוף צו דער אלטער דייטשער און עסטרייך־אונגארישער מאכט.

דער הערבסט סעזאן היי־יאהר וועט זיין נישט קיין גרינגער פאר די דיקטאטארען, וואס האלטען זיך נאך...

וו. גאסמאן.

Lecznica „VITA“
פיעטריקא. 45 טעל. 47-44
ס'ווערן געמאכט
איינשפריצונגען
געגען שקארלאטין

Dr. L. LEWITAN
נעהמט אן אין דרהייטבן פון 4 ביז 6 אווענד צו קליניק־פריוואט. ווין
31 גדאנסקא 31.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערוש און מע נער־שוועכע קראנקהייטען. 839
היילונג מיט קווארץ־לאמפען (הארי־אויספאל)
בעטמט אן פון 9—11 און פון 5—8 אווענד

נייער פאָלקסבלאַט
13. סעפּטעמבער 1926

דאס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט
13. סעפּטעמבער 1926

13 מאָנטאָג ה תשרי תרפ"ז	סעפּטעמבער זון-אויפגאַנג 4.41 זון-אונטערגאַנג 6,32 לענג פון טאָג 14

דער אָנהויב פון די לימודים אין די יודישע שולען.

די היגע אָפּטיילונג פון דער יודישער שול-אָרגאַניזאַציע מעלדעט, אַז די לימודים אין דער באַראָכאָוו-שול (ציבעל-גאַס 26) און אין דער מעדעם-שול (ציגעל-גאַס 17) הויבן זיך אָן מיטוואָך ד. 15 אינדערפריה.

אָוונט-שול פאַר יוגענטליכע.

ס'האָבן זיך אָנגעהויבן די איינשרייבונגען פון שילער און שילערינס אין דער יודישער אָוונט-שול פאַר יוגענטליכע אויף ציגעל-גאַס 26 (אין לאָקאַל פון דער באַראָכאָוו-שול).

ס'ווערן איינגעשריבן שילער אין עלטער פון 14 יאָהר אָן.

די לימודים קומען פאָר אין אָוונד פון 8 אַ זייגער אָן און ס'ווערט געלערנט: יודיש, פויליש, חשבון, נאַטור-וויסענשאַפט, געאָגראַפיע, געשיכטע א. אַ.

באַראָכאָוו-שול.

לויט ווי מיר דערוויסען זיך דאַרפען זיך מאָנטאָג פאַרמיטאָג מעלדען אין דער באַראָכאָוו-שול (ציגעל-גאַס 26) צום איבער-רעגיסטרירען אַלע אַלטע און אויך ניי-פערשריבענע שילער פון דער שול.

גלייכצייטיג מעלדעט מען אונז, אַז אין דער דאָזיגער שול ווערען נאָך אָנגענומען שילער אין עלטער פון 6 יאָהר אָן אין די נייע פּאַראַלעל-קלאַסען, וואָס ווערען געעפענט אין דער שול.

די שילער, וואָס בעזוכען די שול זיינען יוצא דעם שול-צוואַנג.

פון רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט.

(–) אַלס שעף פון דעפּאַרטאַמענט פאַר עפענטליכע זיכערהייט ביים לאָדזער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט איז בעשטימט-געוואָרען ה' איגנאַצי ביעליצקי, געוו. שעף פון דעפּאַרטאַמענט פאַר עפענטליכע זיכערקייט ביים וואַרשאָווער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט.

ה' ביעליצקי האָט אַ שם פאַר אַן ענערגישען און ליבעראַלען מענש.

ראש השנה אין די שוהלען.

אין די פערגאַנגענע טעג פון ראש השנה האָט מען אין די פערשידענע שוהלען אין אונזער שטאָדט גערעדט וועגען דער איצטיגער לאַגע אין ארץ-ישראל. ה' ש. ז. ראַבינאָוויטש האָט דעם ערשטען טאָג גערעדט אין „הזמיר" און דעם צווייטען טאָג ראש השנה אין בית-תפלה, וואָס איז אייגגעאָרדענט געוואָרען אין ווייסען זאַל פון „מאַנטויפעל". שילדערנדיג די בעדייטונג פון די ימים נוראים, האָט ה' ראַבינאָוויטש גערעדט גלייכצייטיג וועגען דער לאַגע אין ארץ-ישראל, וועגען וועלכער עס ווערען לעצטענס פערשפרייט אַ סך איבערטריבענע ידיעות און האָט בעטאָנט אַז ווען אויך עס זענען דאָ געוויסע פעהלערן, זענען דאָ סיבות וואָס האָבען גורם געווען דערצו, אָבער דער קריזיס איז נאָר אַ פאָראיבערגעהענדער און האָפענטליך וועט ער נישט לאַנג דויערען און אויך די בעציהונג צו דעם אויפבוי פון ארץ-ישראל וועט נישט געמינערט ווערען.

אין דער שוהל אויף צעגעלניאַנאַ 56 האָט גערעדט וועגען דער לאַגע ארץ-ישראל הרב יעקב גוטקאָווסקי. די רעדעס זענען אויסגעהערט געוואָרען מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט.

פערמאַכט דריי דייטשע שולען.

אינטערווענץ פון דעפּוטאַט קראַניג.

(–) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פעראָרדנונג פון דער שול-מאַכט וועגען פערמאַכען דריי דייטשע פאָלקס-שולען, האָט זיך צום שול-אינספּעקטאָר געווענדעט דער דעפּוטאַט קראַניג, וועלכער האָט אָנגעוויזען אויף דער נישט ריכטיגער האַנדלונג פון דער שול מאַכט.

דעפּוטאַט קראַניג האָט פאָרגעשטעלט די לאַגע פון די דייטשע שול-קינדער, וועלכע וועלען בלייבען צוליב דער פעראָרדנונג אָהן א שול. נישט קוקענדיג אויף דער גרויסער צאָהל דעקלאַראַציעס פון דייטשע עלטערן, וועלכע בעטרעפען העכער 700, האָט דאָך די שול-מאַכט נאָך פערקלענערט די צאָהל שולען.

דער שול-אינספּעקטאָר האָט זיך פערופען אויף אַ פעראָרדנונג פון דער שול-קוראַטאָריע, אַז ס'דאַרפען פערמאַכט ווערען די שולען, וועלכע האָבען צו ווייניג קלאַסען און די דריי דייטשע שולען האָבען אינגאַנצען צו 3 קלאַסען.

ער וויל בעסער שטאַרבען

אײדער האָבען א פּראָטאָקאָל.

(ל) אויפ'ן קאַלישער וואָקזאַל האָט זיך אָפּגעשפּילט אַ העכסט קאָמישע אַוואַנטורע, וועלכע איז אַרויסגערופען געוואָרען דורך דעם איינוואוינער פון אינאָוראָצלאַוו ב. ראַטשינסקי.

ווען דער צוג איז געקומען קיין לאָדז, האָט זיך ראַטשינסקי אַוועקגעלייגט אין קופּע אויף א באַנק און קיינעם נישט אַריינגעלאָזט אין וואַגאָן. די פּאַסאַזשירען האָבען זיך געווענדעט צו אַ פּאָליציאַנט, וועלכער האָט געוואָלט געגען ראַטשינסקי'ן צונויפשטעלען אַ פּראָטאָקאָל. דעמאָלט האָט זיך ראַטשינסקי, וועלכער איז אַגב אויך געווען אַביסעל בגילופין'דיג, אַוועקגעלייגט אויף די באַהן-שינעס און אָנגעהויבן שרייען:

– „איך וויל בעסער שטאַרבען, איידער צו האָבען אַ פּראָטאָקאָל".

דאָס האָט איהם אָבער ווייניג געהאָלפען און ער איז אָבגעפיהרט געוואָרען אין קאָמיסאַריאַט.

אראָפּגעוואָרפען דעם „הויז-פריינד" פון פענסטער.

(בל.) אַלעקסאַנדער טוימאַן, אַן'אַלטער בחור, אַן'איינהאַבער פון מעבעלירטע צימערען אויף וואָלסקאַ 5, האָט בעשלאָסען צו מאַכען אַ שידוך.

פון אַלע זייטען האָבען זיך באַלד אָנגעהויבען צו דעם בחור צוצופּיצען יונגע מיידלעך און... עלטערע אַלמנות. טוימאַן האָט אָבער נישט געוואָלט קיין „שטאָטישע", ער האָט שטאַרק געהאַלטען פון אַ דאָרפיש מיידעל, וואָס ווייסט נישט פון „שימי", „קאָטי" און אַנדערע שלעק וואָס היינטיגע שטאָטישע מיידלעך ווייסען. אונזער חתן-בחור האָט זיך טאַקע געווענדעט צו אַ גוטען שדכן, ער זאָל פאַר איהם שאַפען עפעס אַ גוט „שטיקעל סחורה". – אַ בעשיידען דאָרפיש מיידעל.

דער שדכן האָט זיך לאַנג נישט געלאָזט בעטען און אין משך פון אַ וואָך צייט איז שוין געשלאָסען געוואָרען אַ שידוך. דער זיווג האָט געשטאַמט פון דאָרף בושעשניאַק, ראַדאָמער קרייז, דאָס איז געווען אַ פערמעגליך מיידעל, בערטאַ קרויזע. דאָס פּאָר-פאָלק האָט זיך געדינגען אַ וואוינונג און מען האָט געלעבט די ערשטע צייט, ווי גאָט אין אָדעס. טוימאַן האָט שטאַרק ליב געהאַט זיין ווייבעל און אַ הוץ אַ'חר האָט ער נישט געוואָלט הערען פון קיין שום פרוי. זיין ווייב ווידער האָט נישט אַזוי שטאַרק געהאַלטען פון איהר אלטען מאַן און זי האָט זיך טאַקע גיך געשאַפען אַ געליבטען, אַ געוויסען ראָמאַן וועבערניס. אין דער צייט, ווען טוימאַן פלעגט זיין בעשעפטיגט אין דער שטאָט, האָט זיין ווייבעל געלעבט אַ גוטען טאָג מיט איהר געליבטען. פערשטעהט זיך, אַז דער אָפּגענאַרטער מאַן האָט דערפון גאָרנישט געוואוסט, די שכנים האָבען איהם געעפענט די אויגען. איצט ערשט האָט ער אָנגעהויבען נאָכצושפּירען זיין ווייבעל.

נעכטען האָט טוימאַן זיך געזעגענט מיט זיין ווייב, זאָגענדיג, אַז ער קומט צוריק אַ היים ערשט שפּעט ביינאַכט. די פרוי האָט באַלד וועגען דעם צו וויסען געגעבען איהר געליבטען, וועלכער איז באַלד געקומען אין דער וואוינונג פון טוימאַנ'ען. אַזוי איז אַוועק אַ פּאָר פרעהליכע שעה צווישען דעם פערליבטען פּאָר'ל.

אין דער זעלבער צייט איז אָנגעקומען דער מאַן, וועלכער איז שטיל אַריין אין קאָרידאָר, אויסגעטון די שיך און אין שקאַרפּעטקעס צוגעגאַנגען צו דער טיר, וואו ס'האָט זיך געפונען זיין ווייב מיט'ן געליבטען.

מיט איין שטויס האָט דער אָפּגענאַרטער מאַן אויפגעריסען די טיר און דאָ האָט זיך פאַר זיינע אויגען פאָרגעשטעלט נישט קיין פרעהליך בילד: זיין ווייב האָט זיך געפונען אין אַ נישט צווײדײטיגער לאַגע מיט דעם געליבטען. טוימאַן האָט אין גרויס אויפרעגונג אָנגעכאַפּט זיין געגנער און איהם אַרויסגעוואָרפען פון פענסטער פון ערשטען שטאָק. די מעשה האָט זיך נישט פרעהליך געענדיגט פאַר דעם אַמאַנט. וועלכער האָט, נעביך, פאַלענדיג צובראָכען אַ פוס. די גיכע הילף האָט איהם איבערגעפיהרט אין שפּיטאַל.

דאָס יונגע ווייבעל האָט אויסגענוצט דעם סקאַנדאַל, וואָס איז בשעת מעשה ענטשטאַנען, געכאַפּט דאָס ביסעל מזומן און איז נעלם געוואָרען.

דער סוף פון דער פאַמיליען דראַמע וועט זיך אָפּשפּילען אין היגען קרייז-געריכט.

דערקענט אין גאס זיינע געגנב'עטע הויזען.

(:) שלמה בערק, וועלכער וואוינט אויף רייטאַנט-גאַס 7, האָט לעצטענס געהאַט גרויס עגמת-נפש: מען האָט ביי איהם צוגעגנב'עט פון דער וואוינונג זיין גאַנץ ביסעל וועש און גאַרדעראָבע. בערק האָט וועגען דעם מודיע-געווען דער פּאָליציי, וועלכע האָט אָבער נישט געקאָנט דעם גנב געפינען.

נעכטען, ווען דער געליטענער בערק האָט שפּאַצירט אין דער גאַס, האָט ער בעמערקט אַ פּערזאָן, וועלכע האָט געטראָגען אַ פּאָר הויזען, וואָס זענען צוגעגנב'עט געוואָרען ביי בערק'ן. דער לעצטער האָט זיך זעהר דערפרייט מיט זיין ענטדעקונג און באַלד וועגען דעם געמאָלדען דעם ערשטען פּאָליציאַנט, וועלכער האָט דעם אומבעקאַנטען אָבגעפיהרט אין קאָמיסאַריאַט. דאָ האָט זיך טאַקע אַרויסגעוויזען, אַז ר' שלמה איז גערעכט געווען און דער גנב, וועלכער הייסט איגנאַצי פּאַוועלעק, איז פערהאַלטען געוואָרען ביז דער אויספאָרשונג.

גרויסע שרפות אין דערפער.

(ל) אין משך פון שבת'דיגען טאָג זענען אין בזשעזשינער קרייז פּערצייכענט-געוואָרען 3 שרפות.

אין דאָרף פּאַדאָלין האָט דאָס פייער פערניכטעט דאָס הויז פון קאַזימירש קעשעלסקי. דער היזק בעטרעפט העכער 8 טויזענד זלאָטעס.

אין דאָרף ליפּנאָ האָבען די קינדער, שפּילענדיג זיך מיט זאַפּאַלקעס, אונטערגעצינדען די סטאָדאָלע פון יאַן ליפּינסקי.

די דריטע שרפה איז פאָרגעקומען ביים פויער שטאַמקאַ אין דאָרף ניעפּאָלע. דאָס פייער האָט פערניכטעט 2 סטאָדאָלעס און אַ פּאָר לאַנדווירטשאַפטליכע מאַשינען. ווי די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, איז דאָס פייער אונטערגעלייגט-געוואָרען דורך אַן'אומבעקאַנטער פּערזאָן. דער היזק בעטרעפט ביז 12 טויזענד זלאָטעס.

קומט און איבערציינגט אייך!

אַלער אַרט ביטעס, פּאַראַניעס, רעקורסען, אַפּעלאַציעס אין אַלע געריכטס-, פינאַנס-, אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אַמבעסטען, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאָלאָניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.

ווי כטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער-אַנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שווייצער איבערזעצונגען: האַנדעלס- און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען, פּראָטעסטן וועקסלען ווערען אָנגענומען אויפצומאַנען מיט אייגענע קאָסטען.

מיטגלידער פון פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען צאָהלען 25% ביליגער.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maia 16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער - קראַנקהייטען. נעמט אָן פון 6–7, זונטאָג פון 3–4

פון געריכט.

אָפּהאַנדלונגען פון מיסברויכען.

(–) אין מעי'ק פון פערגאַנגענעם יאָהר האָט זיך ס'לעבען גענומען אין לאָדז דער פּאָרוטשניק וויסקאָווסקי. וועלכער איז געווען קאַסיר פון פּולק.

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט אַז אין קאַסע האָט געפעהלט 35 טויזענד זלאָטיס. די אויספאָרשונג האָט ווייטער פעסטגעשטעלט, אַז דער קאַפּיטאַן גוזערא, וועלכער האָט געדאַרפט דעם פּאָרוטשניק'ס אַרבייט קאָנטראָלירען, האָט פערנאַכלעסיגט זיינע פליכטען און דעריבער מעגליך געמאַכט דאָס פערשווינדען פון די 35 טויזענד זל.

פּהערנעכטען איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון קאַפּיטאַן גוזערא. דאָס געריכט האָט איהם פערמשפּט צו 7 טעג הויז-אַרעסט.

א כלה

שטעכט זיך אויף דער שוועל פון חתנ'ס וואוינונג.

(–) זוזאַנאַ זאַלודזקאַ איז געקומען קיין לאָדז צו איהר חתן אויף אַלעקסאַנדראָווסקאַ 62.

דער חתן האָט אָבער ערקלערט, אַז ער קען זי נישט אַריינלאָזען אין שטוב. זאַלודזקאַ האָט געכאַפּט אַ מעסער און זיך 6 מאָל אַריינגעשטאָכען אין לייב.

פּאַגאָטאָוויע האָט איהר ערטיילט הילף

גנבים

צושלאָגען זיך צוליב אַ גנבה.

(בל) אַדאָלף באַרן און פעליקס זיכער, צוויי בעקאַנטע גנבים, האָבען בעשלאָסען צו מאַכען עפּעס אַ וואַזשנע משאַ-מתן. זיי האָבען זיך אויסגעקליבען דאָס קאָלאָניאַל-געוועלב פון הערש מינדאַל אויף באַרישאַ-גאַס. די גנבים האָבען זיך שנעל ערלעדיגט מיט די דאָפּעלטע טירען און אַריין אין געוועלב. דאָ האָבען זיי איינגעפּאַקט דאָס גאַנצע ביסעל סחורה און שווער אָנגעלאָדענט מיט פּעק זענען זיי אַרויס אויף דער גאַס.

ביים פערטיילען פון די פערדינסטען איז צווישען די גוטע פריינד געקומען צו אַ שטאַרקע מחלוקה, וועלכע איז באַלד אַריבער אין אַ געשלעג. דאָס האָבען בעמערקט פערבייגעהענדע פּאָליציאַנטען, וועלכע האָבען ביידע גנבים אָבגעפיהרט אין קאָמיסאַריאַט.

א גנב.

די גנבה איז בעהאַלטען אין א זאַק און דער גנב פאַלט אַריין אין אַרעסט.

(ד) אין דער פערגאַנגענער נאַכט, ווען דער פּאָליציאַנט איז אַדורכגעגאַנגען זיין רעוויר אויף אַלעקסאַנדראָווסקאַ-גאַס האָט ער בעמערקט אַ פערדעכטיגע פּערזאָן מיט אַ זאַק אויף די פּלייצעס. ווען דער אומבעקאַנטער האָט בעמערקט דעם פּאָליציאַנט, האָט ער אָנגעהויבען שנעל צו ענטלויפען. דער פּאָליציאַנט האָט איהם נאָכגעיאָגט און געכאַפּט ביי אַ פּלויט, ווען יענער האָט געוואָלט אַריבערשפּרינגען. דער פערהאַלטענער האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס דער בעקאַנטער גנב יאַן פּיאָנטקאָווסקי. אין זאַק האָבען זיך געפונען זאַכען, וועלכע זענען געגנב'עט געוואָרען אין דערזעלבער נאַכט אין דער וואוינונג פון צפורה הילף אויף קרוטקאַ 4.

אַ פאַמיליע זיך פער'סמ'ט מיט שוואָמען.

(ס) אין דאָרף וויבזשיסק, אונטער פּיעטריקאָוו, האָט זיך אַ גאַנצע פאַמיליע פער'סמ'ט מיט שוואָמען. 4 קינדער פון דער פאַמיליע זענען אין משך פון 2 טאָג געשטאָרבען. דער פּאָרפאַל האָט געמאַכט אַ שווערען איינדרוק אויף אַלע איינוואוינער פון דאָרף.

דער לאדזער „נס".

ערקלערונג פון פרעזעס פון טעקסטיל-אינדוסטריעלער-פערבאנד, וועגען דער איצטיגער אויפלעבונג אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

אין צוזאמענהאנג מיט דער לעצטער אויפלעבונג אינ'ם ווירטשאפטליכען לעבען פון פוילען, ספעציעל אין דער טעקסטיל אינדוסטריע, האט זיך אונזער מיטארבייטער געווענדעט צום פארזיצער פונ'ם טעקסטיל-פערבאנד אין פוילען, וועלכער האט וועגען דער איצטיגער סיטואציע געגעבען פאלגענדע ערקלע-רונגען:

קינדער אין די וויגען ווייסען שוין, אז אין דער איצטיגער אויפלע-בונג איז אין א זעהר גרויסער מאס שולדיג דער ענגלישער שטרייק. איך זאג „אין א גרויסער מאס" נאר נישט איינגאנצען ספעציעל אין דער טעקסטיל-בראנזשע.

א מלוכה-ווירטשאפט איז ווי בעוואוסט א קאמפליצירטער ענין און ס'איז שווער ארומצונעהמען דעם גאנצען קאמפלעקס פון די אינערליכע און אויסערליכע פאקטארען אין א פאר ווערטער.

פערשידענע מאמענטען האבען גע-מייזטיג געווירקט צו דער איצטיגער אויפלעבונג. די שלעכטע צייט, וואס אלע שיכטען האבען איבערגעלעבט אין פוילען האט פערקלענערט די קאנסומציע ביז צו א מינימום. איצט ווען ס'האט זיך אנגעהויבען א געוויסע אויפלעבונג, דריקט זיך שארפער אויס דער סחורות-הונגער און יעדער וויל דעקען זיין געברויך, אפילו א ביסעל איבער די כוחות; די פערבעסערונג פון דער מא-טעריעלער לאגע ביים פויערטום, די פערקלענערונג פון דער ארבייטסלאזיג-קייט און דער פאקט, וואס אין לאנד איז געווארען מעהר געלד אין אומלויף.

דאס זענען אלץ מאמענטען, וואס וויר-קען אויף דער פערגרעסערונג פון גע-ברויך. דערצו קומען נאך צו ספעצי-פישע אייגענשאפטען פונ'ם טעקסטיל-מסחר און פראדוקציע. נישט די סוחרים, און נישט די אינדוסטריעלער האבען קיין זאפאסען-סחורה נישט געהאט.

ערשטענס צוליב דעם, וואס זיי האבען נישט קיין נויטיגענדע מיטלען אויף אויסצואַרבייטען און האלטען אויף לא-גער, און צווייטענס ווייל ספעציעל אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע קען מען נישט אנגרייטען קיין גרויסע זאפאסען פון פריהער-אויס צוליב דער מאדע, וועלכע ווערט פעסטגעשטעלט קורץ פאר'ן סעזאן. האט זיך טאקי איצט גע-שאפען אזא סיטואציע, אז אלע מאמענ-טען האבען געווירקט צו דעם, אז די אינדוסטריע קען נישט צייטווייליג אנ-זעטיגען די פאדערונג: ווען דער סוחר האט נויטיג א סכום סחורה, בעשטעלט ער דאפעלט, רעכענענדיג, אז ער וועט טיי ווי דעם גאנצען סכום נישט בע קומען.

מ'רעדט לעצטענס וועגען ראציאנא-ליזאציע אין דער אינדוסטריע. די ערשטע מלוכה, וואס האט שוין געמאכט געוויסע פראקטישע שריט אויף דעם געביט איז געווען סאוויעט-רוסלאנד. דארט איז למשל אין דער פראדוקציע פון פלעשלעך פעסטגעשטעלט געווארען 600 מוסטערן און נאר לויט די דאזי-גע מוסטערן ווערען אויסגעארבייט די פלעשלעך. ווען דאס וואלט געלונגען אדורכצופיה'ן ביי אונז, וואלט מען געקענט א בעשטימטע צאהל מוסטערן ארבייטען ביי ווערניגער פערמיטלער, ביי ווערניגער אנשטרענגונג. ס'וואלט זיך שטארק פערגרעסערט די קאנסומציע, ווייל זי וואלט געווארען ביליגער.

אין דייטשלאנד בעשעפטיגט מען זיך איצט זעהר שטארק מיט'ן דאזיגען פראבלעם. אין דער טעקסטיל-בראנזשע, וואס איז ספעציעל א מאדע-בראנזשע וועט זיך עס נישט לאזען לייכט אדורכ-פיהרען.

ווען די איצטיגע אויפלעבונג וואלט געווען געשטיצט בלויז אויף די אינער-ליכע פערהעלטעניסען, וואלט די פרא-גע אין פוילען געווען געלעזט. צום בעדויערען איז עס נישט אזוי.

אויף פאר'ן קריג זענען פארגעקומען פון צייט-צו-צייט קריזיסען, פון איינעם צום אנדערען האט אבער לאנג געדוי-ערט. איצט קומען פאר אזעלכע קריזי-סען כמעט יעדע פאר חדשים. מ'לעבט פון טאג אויף טאג. די אלגעמיינע לא-גע אין מלוכה-מאסשטאב איז איצט פיל בעסער געווארען, אבער די פולע גע-נעזונג איז נאך נישט געקומען. לאדז, וואס האט שוין „געפאקט און געמא-זעלט", האט זיך אויסגעלערנט נישט נתפעל צו ווערען פון פערשידענע קרי-זיסען און שווערע צייטען. אלע מאל קומט דער שוין בעריהמט געווארענער „לאדזער נס" און ראטעוועט די לאדזער אינדוסטריע פון דער קאטאסטראפאלער לאגע, וואס ס'האט זיך גערואכס, אז ס'איז שוין נישטא קיין אויסוועג. אבער די לעבענס-פעהיגקייט פון די לאדזער און זייער קענען זיך אנ'עצה געבען אין די פערשידענסטע סיטואציעס, דאס קעגען „אויסהאלטען און דורכהאלטען" — ראטעוועט ארויס. מ'דארף אבער נישט איבערשאצען די איצטיגע גינסטי-גע לאגע און פאראויסזעהען דאס אנ-קומענדע.

פאר'ן אינלענדישען פארשטעהענדען געברויך איז די טעקסטיל - פראדוקציע צו גרויס. אין דער לעצטער צייט האט זיך אבער אונזער טעקסטיל - עקספארט בעדייטענד פערשטארקט. א גרויסע ראל שפילט דערביי דער אומשטאנד, וואס

די פראדוקציע - קאסטען האבען זיך אין פוילען פערקלענערט און פוילען איז גע-ווארען קאנקורענץ-פעהיגער אויפ'ן אינ-טערנאציאנאלען מארק.

די פראדוקציע - קאסטען זענען אין דייטשלאנד איצט געווארען טייערער ווי ביי אונז, האט דייטשלאנד פערלוירען פיל אין איהר קאנקורענץ - פעהיגקייט. מיט די שטרייך-נארן און וויגאניע-אויס-ארבייטונגען האבען מיר אלע מאל גע-קענט קאנקורירען. די שוועריגקייט איז געווען אין די קרעדיט-בעדינגונגען אין דער הינזיכט ווערט פארגענומען שריט, ס'איז שוין גאהנט צו דער גרינדונג פון דער עקספארט - באנק, וועלכע וועט פיל מיטהעלפען אונזער איינבירגערן זיך אין די עקספארט-לענדער. די לעצ-טע יאהרען האבען מיר אין פוילען גע-לעבט מיט'ן טאג. איצט, ווען מיר גע-פינען זיך אין א זעהר גינסטיגער סיטו-אציע, דארף די לאגע ריכטיג אפגע-שאצט און אויסגענוצט ווערען. דאס האט טרעפליך אויך געזאגט פראפ. קע-מערער. די דאזיגע ווארנונג ווידער האט אויך איבערגעחזרט די ענגלישע פינאנ-שעל ניוס, די זעהר פריינדליך פאר אונז-געשטימטע צייטונג...

נאר נישט איבערשאצען... א. נ.

ווער איז גערעכט
און ווער איז שולדיג?

(ג) אין וואגאן פון פירסטער קלאס אין צוג, וואס געהט קיין פאביאניץ, איז געזעסען אנ'אלטע פרוי מיט א גרויסען קויש פול מיט פרישע אייער. דערנע-בען איז געשטאנען אנ'עלעגאנט געקליי-דעטע פריילין.

פלוצלונג, ווען דער צוג האט זיך האסטיג אבגעשטעלט ביי פאביאניץ, האט דאס מיידעל פערלוירען דאס גלייכ-געוויכט און אריינגעפאלען אין קויש מיט אייער, וועלכע זענען אינגאנצען צוקוועטשט געווארען. ס'האט אויסגע-בראכען א גרויסער סקאנדאל. די פרוי האט געפאדערט, מען זאל איהר בע-צאהלען פאר די אייער, דאס מיידעל ווידער האט געשריגען, אז ס'קומט איהר שאדען פאר דעם פערשמוצטען קלייד.

דער נערופענער פאליציאנט האט פונדעסטוועגען אבגעשריבען וועגען דעם פארפאל א פראטאקאל.

„אזאזעל" קומט קיין לאדז.

קיין לאדז קומט די טעג דער גאנ-צער אנסאמבעל פון מיניאטור-טעאטער „אזאזעל", וועלכער וועט געבען סוכות-צייט א פאר פארשטעלונגען אין „פיל-הארמאניע-זאל".

אויף דעם לעצטען טורנע פון „אזא-זעל" איבער פערשידענע שטעדט אין פוילען האט דער סימפאטישער אנסאמ-בעל געהאט גרויסען ערפאלג. „אזאזעל" גרייט צו פאר לאדז א גאנצע רייהע אי-בערראשונגען. ס'איז דעריבער צו האפ-פען, אז לאדז וועט ארויסווייזען דעם „אזאזעל" די זעלבע סימפאטיע, וועלכע „אזאזעל" האט זיך שוין ערווארבען, בעת זיינע לעצטע פארשטעלונגען אין „פילהארמאניע".

א געשלעג מיט מעסערס.

(ל) אויף צמענטארנא-גאס איז אויס-געבראכען א געשלעג צווישען א זעלנער מיט ציוויל - לייט. אין א געוויסען מאמענט האט איינער פון די ציווילע מיט א מעסער געשטאכען דעם זעלנער וואצלאוו שוויאנטעק. באלד נאכדעם זענען זיך די ציווילע פונאנדערגעלאפען, איבערלאזענדיג דעם פערוואונדעטען זעלנער. די גיכע הילף האט דעם פער-וואונדעטען אפגעפיהרט אין מיליטערי-שען שפיטאל.

פון יודישען טעאטער.

די גאסטראלען פון די בעליבטע אר-טיסטען שלמה קוסנער, חנה לערנער און זיידערמאן געהען ווייטער מיט גרויס ערפאלג. בעזונדער אויסגענומען האט די פיעסע „א קרבן פון א שוועסטער". אין דער דאזיגער פיעסע ווייזען די ארטיסטען ארויס זייער גאנצען טאלאנט און בעגייסטערען די צושויער. היינט ווערט געגעבען „א קרבן פון א שוועס-טער" צו פאפולערע פרייזען.

ספארט-בעוועגונג.

„ווארטא" (פויזען) – „טוריסטען" (לאדז) 1:4 (0:2)

וועגען דער מייסטערשאפט פון פוילען.

נעכטען איז אויפ'ן „ד.א.ק."-פלאץ פארגעקומען דער לאנג-ערווארטעטער פוסבאל-מעטש וועגען דער מייסטער-שאפט פון פוילען, צווישען די מייס-טערס פון פויזען און לאדז.

דער מעטש האט ארויסגערופען א געוואלטיגען אינטערעס, ווייל „ווארטא" איז איצט אין א אויסערגעוועהנליכער גוטער פארם. איהר לעצטער רע-זולטאט מיט „רוך" 0:6 (וועגען דער דער מייסטערשאפט פון פוילען), און מיט „קראקאוויא" 2:2 האבען צוגעזאגט, אז דער קאמף וועט זיין זעהר א פער-ביטערטער.

עטליכע טעג פאר'ן מעטש האט מען אומעטום גערעדט וועגען מעטש, א טייל האבען געהאלטען, אז „טוריסטען" וועלען בעשטימט געוואוגען, אנדערע ווי-דער, נעהמענדיג אין אכט די שטענדי-גע הצלחה פון „ווארטא" אין די מע-טשען וועגען דער מייסטערשאפט, און איהר פארם, אין וואסערע זי געפינט זיך איצט, האבען פאראויסגעזאגט, אז דער זיגער פון מעטש וועט זיין „ווא-רטא".

שוין מיט א צוויי שעה פאר'ן מעטש האט זיך אנגעהויבען צו פערזאמלען א עולם. ביים אנהויב פון מעטש איז די צאהל געווען אזא גרויסע, ווי מען האט שוין לאנג נישט געזעהן אויף א ספארט-אימפרעזע אין לאדז.

ביי א זעהר אנגעשטרענגטער שטי-מונג בעווייזען זיך אויפ'ן פלאץ די מאנשאפטען אין פאלגענדע צוזאמענ-שטעלען: „ווארטא": פונטאוויטש, פלי-גער, אלשעווסקי, סאידא, וואלישעכאווו-סקי, קאשיצקי, ניזשינסקי, שמיגלאק, עטאלינסקי, פשיביש, דאבערט. „טוריס-טען": מיכאלסקי 1, קוביק אל., קאהל, קאהאן, וויעלישעק, הינץ, מיכאלסקי, בלאשטשינסקי, קוביק סט., קולאוויאק, חערמאנס.

דעם מעטש הויבען אן די „טוריסטען", דעם באלעם נעהמט באלד איבער „ווארטא" פיהרט אדורך א שטארקען אנגריף, וועלכען קאהאן ליקווידירט, „ווארטא" ווארפט אן א זעהר שארפען טעמפא, דער באלען לויפט פון איין טויער צום צווייטען. די פערטיידיגער פון ביידע צדדים שפילען מיט גרויס אמביציע און ספעציעל צייכענט זיך אויס קוביק, וועלכער ראטעוועט אפ א גאנצע רייהע געפעהרליכע מאמענטען. פיל מאמענטען ראטעוועט דער טויערמאן פון די „טוריסטען" מיכאלסקי מיט גרויס ערפאלג, דאך מוז ער אין דער 39. מי-נוט קאפיטולירען, אריינלאזענדיג א גאל געשאסען דורך פשיביש, אין 3 מינוט שפעטער פערגרעסערט דעם רעזולטאט סטאלינסקי אויף 2:0, און דער דא-זיגער רעזולטאט בלייבט ביז דער העלפט.

אין דער העלפט האבען די „טוריס-טען" געשפילט אונטער יעדער קריטיק. אזא שפילען פון אונזער מייסטער הא-בען מיר ביז איצט נאך נישט געזעהען און, הגם ט'איז נאך געוועזען צו שפי-לען גאנצע 45 מינוט איז געוועזען פאר-אויסצוזעהען אז די „טוריסטען" וועלען ליידען א מפלה. ס'איז דא אויך כדי צו בעמערקען, אז די שטענדיג בעסטע טייל פון די „טוריסטען"-מאנשאפט, די לויפער זענען געוועזען די ערשטע אויפ'ן פלאץ.

די ערשטע מינוטען פון דער צוויי-טער העלפט זענען זעהר אינטערעסאנט צוליב דעם, וואס ביידע מאנשאפטען שפילען מיט גרויס פערביסענקייט. די „טוריסטען" ווילען אומבעדינג דעם רעזולטאט ענדערן גינסטיג פאר זיך. דאגעגען „ווארטע" וויל דעם רעזולטאט פערגרעסערן. שוין אין דער 10. מינוט ערצילט ראבערט דאס דריטע טויער און אין 4 מינוט ארום פערגרעסערט דער זעלבער שפילער דעם רעזולטאט אויף 0:4.

„טוריסטען" נעמט צוזאמען אלע כחות און וויל וועניגסטענס ערצילען א עהרען רעזולטאט. און אין דער 25. מינוט גע-לונגט קולאוויאק'ן צו ערצילען דאס עהרען טויער פאר די „טוריסטען". די פויזנער שפילען זעהר ברוטאל, צוליב וואס קולאוויאק מוז פערלאזען אויף עטליכע מינוט דעם פלאץ. און עטליכע מינוט שפעטער בעקומט קוביק סטעפאן א שטויס פון סטאלינסקי און פערלירענ-דיג דאס בעוואוסטזיין מוז ער פערלא-זען, אין א געפעהרליכען צושטאנד דעם פלאץ. די „טוריסטען" שפילען איצט אין א צוזאמענשטעל פון 10. הערמאנס לאזט דורך עטליכע גינסטיגע מאמענטען. הגם די לעצטע מינוטען געהערען אינ-גאנצען צו די „טוריסטען" געלונגט זיי צו ערצילען בלויז עטליכע קארנערס, וועלכע ווערען נישט אויסגענוצט, און דער רעזולטאט 1:4 פאר „ווארטא" בלייבט ביז'ן סוף. קארנערען 5:5

ריכטער ה' ראזענפעלד-אויס ביליק.

מען מוז מודה זיין, אז „ווארטא" איז אין אלע ליניעס געוועזען פיל בע-סער ווי „טוריסטען", וועלכע האט נעכטען געשפילט אהן קאפ.

מאן.

„טוריסטען" 2 — „חשמונאי" 0:11 (0:1)

דער מעטש איז פארגעקומען אלס פארמעטש פון „ווארטא" — „טוריסטען" און האט זיך פערענדיגט מיט א מפלה פון „חשמונאי" אין פערהעלטניש 0:11.

„שמשון"-„בראחאצקי" 4:4 (0:1)

וועגען דער מייסטערשאפט פון „C" קלאס.

ריכטער ה' מיקע.

„שמשון" - „הדימה" 0:4 (0:1)

„הדימה"-„חשמונאי" 2:3 (1:2)

דאנערשטאג און פרייטאג, זענען אויפ'ן „ד. א. ק."-פלאץ פארגעקומען צוויי מעטשען דעם ערשטען טאג האבען געשפילט, „שמשון" מיט „קדימה" דעם צווייטען טאג – „קדימה" מיט „חשמונאי" ביידע מעטשען זענען נישט געוועזען אינטערעסאנט. „שמשון" וועל-כער איז איצט אין א גוטע פארם האט לייכט בעזיגט זיין געגנער – „קדימה" מיט'ן רעזולטאט 0:4. ביז דער העלפט איז דער רעזולטאט געווען 0:1.

ריכטער ה' אנדזשעיאק.

דעם צווייטען טאג האבען געשפילט „קדימה" געגען „חשמונאי" — ביידע מאנשאפטען מיט רעזערווען, דערביי „חשמונא" אן חאמעצ'ן, קאפלעוויטש'ן ארנער'ן, „קדימה" אהן עדעלבוימ'ען און ציגלער'ן.

ריכטער ה' קאזשיצלסקי.

זעלבסטמארדע צוליב נויט.

(ג) אויף לאנקאווא-גאס האבען די דורכגעהער בעמערקט ליגען א פערזאן, וועלכע האט ארויסגעוויזען שוואכע סמנים פון לעבען. די ארויסגערופענע גיכע הילף האט פעסטגעשטעלט, אז דער אומבעקאנטער האט זיך פערסמ'ט מיט זאלץ-זויערע און אין א שווערען צושטאנד איז ער אבגעפיהרט געווארען אין שטאט-טישען שפיטאל. דער זעלבסטמערדער, ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען, הייסט לוציאן קאנארסקי און צו דעם טראגי-שען שריט האט איהם דערפיהרט די נויט.

א צווייטער פאל פון זעלבסטמארד איז פארגעקומען אויף זאווישא 34. דארט האט זיך פערסמט די ארבייטארין ז. קאניעשעופקא, וועלכע איז לעצטענס ארומגעגאנגען אהן ארבייט.

אויף סקווערא-גאס ביים באהן-פארק איז געפינען געווארען דער רע-דוצירטער בעאמטער פעליקס פיעסיק, וועלכער האט זיך פערסמט מיט אל-קאהאל.

ביידע זעלבסטמערדער זענען אבגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

(ד) דער 29-יעהריגער פראנצישעק באראוויק איז געקומען פון ביעלסק צו זוכען א שטיקעל ארבייט. א פאר טאג האט ער זיך ארומגעדרעהט אין לאדז און קיין ארבייט האט ער נישט גע-קאנט געפינען, אומעטום האט מען איהם אבגע'פטר'ט מיט ווערטער: „קומט אנ'-אנדערשמאל". די לעצטע פאר טאג איז דער אומגליקליכער ארומגעגאנגען אהן א שטיקעל ברויט.

נעכטען האט באראוויק בעשלאסען צו פערענדיגען מיט זיין לעבען. ער איז אריין אין איינעם פון די הייזער אויף זשוראווא-גאס און דארט זיך אדורכגע-שטאכען מיט א מעסער.

צו דעם פערוואונדעטען איז גערופען געווארען די גיכע הילף, וועלכע האט איהם אבגעפיהרט אין שפיטאל.

פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

אויף דער לעצטער זיצונג פון ציוני-סטישען קאמיטעט איז בעהאנדעלט גע-ווארען דער בודזשעט-פראיעקט פון דער ארגאניזאציע פאר'ן יאהר תרפ"ז. עס זענען ארומגערעדט געווארען די איינ-צעלנע פאזיציעס און עס איז בעשלאסען געווארען באלד צוצוטרעטען ענערגיש איינצוקאסירען די מיטגליד'ס בייטראגען, כדי ערמעגליכען די נארמאלע ארבייט פון דער ארגאניזאציע.

עס איז דערהאלטען געווארען דער צירקולאר נומר 15 פון צענטראל-קאמי-טעט פון דער ציוניסטישער ארגאניזא-ציע, וועלכער געהמט ארום אלע אקטו-עלע ציוניסטישע פראגען. דער צירקו-לאר רעדט בריים ארום די וויכטיגע פראגען, וואס זענען בעהאנדעלט געווא-רען אויף דער לעצטער זיצונג פון ציו-ניסטישען אקציאנס-קאמיטעט, און מאכט אויפמערקזאם אויף די גרויסע אחריות, וואס ליגט אין איצטיגען מאמענט אויף אלע ציוניסטען אין פוילען און פאדערט זיי אויף צו אנ'אנגעשטרענגטער ארבייט אויף אלע ציוניסטישע געביטען

אין צירקולאר ווערט אויך אויפמערק-זאם געמאכט אויף דער וויכטיגקייט פון דער היי-יאהריגער שקל-אקציע. אלע ציונים ווערען אויפגעפאדערט אליין אויסצוקויפען דעם שקל אין משך פון היינטיגען חודש און צוליב דער פער-ענדיגונג פון דער אקציע אנצושטרענגען זיך און פערשפרייטען א וואס גרעסערע צאהל שקלים, כדי צו ערמעגליכען, אז דאס פוילישע יודענטום זאל האבען א געהעריגע פערטרעטערשאפט אויף דעם קומענדיגען ציוניסטישען קאנגרעס.

אין צוזאמענהאנג מיט דער גרינדונג פון א צענטראלען לאנדעס-יוגענד-פער-באנד אין פוילען, האט דער יוגענד-רעסארט ביים צ. ק. פון דער ציוניסטי-שער ארגאניזאציע צוגעשיקט א ספע-ציעלען אנקעטע-בויגען. די אנקעטעס וועלען פונאנדערגעשיקט ווערען צו די יוגענד-ארגאניזאציעס „החלוץ-המרכזי", ירדניה א.א.וו. מיט אנ'אויפרוף וועגען די אויפגאבען פון לאנדעס-יוגענד-פערבאנד.

פרייע טריבונע.

א תשובה דעם האנדווערקער-קלוב, פאלודניאווא 4.

אין „נ. פאלקסבלאט" פון 3. ה. ח. איז געווען געדרוקט א בריף פון האנד-ווערקער קלוב צו אלע שוסטער-מייס-טער אין לאדז און צו די פערוואלטונג פון שוסטער-מייסטער-פעראיין אין לאדז אין וועלכען דער האנדווערקער-קלוב קלערט אויף די שוסטער-מייסטער דעם אופן פון דער נישט-פעראנטווארטליכער טעטיגקייט פון דער פערוואלטונג פון שוסטער-מייסטער-פעראיין, צוליב וועל-כער טעטיגקייט עס ווערען פערנאכלע-סיגט די בלוטיגסטע אינטערעסען פון די מיטגלידער און לעצטענס אויך די זעהר אקטועלע שטייער-פראגען.

צוליב דעם געפינען מיר פאר נויטיג צו ענטפערן דעם האנדווערקער-קלוב אט וואס:

אויף די 3 בריף, וועגען וועלכע עס רעדט דער האנדווערקער-קלוב האבען מיר געענטפערט, מיר בעזיצען בעווייזע, אז דער קלוב האט אונזערע ענטפערס ערהאלטען.

דער קלוב שרייבט — אז ער האט אויפגעפאדערט אלע אנגעשלאסענע פעראיינען צוצושטעלען רשימות פון מיט-גלידער, וועלכע זענען נישט אומשטאנד צו בעצאהלען די פערלעגענע שטייערן, אלע פעראיינען האבען די רשימות צו-געשטעלט נאר דער שוסטער-מייסטער-פעראיין האט די אויפפאדערונג נישט אויסגעפיהרט—צוליב דעם ערקלערען מיר, אז ערשטענס: מיר זענען ביז היינט נישט אנגעשלאסען ביים האנדווערקער-קלוב — פאלודניאווא 4, פארוואס מיר זענען נישט אנגעשלאסען האבען אונזע-רע דעלעגאטען אויף די ראט-זיצונגען ערקלעהרט, אויב אבער דער האנדווער-קער-קלוב האט די ערקלערונגען פער-געסען וועלען מיר איהם דערמאנען. דער שוסטער-מייסטער-פעראיין שטעהט אויף דעם שטאנדפונקט פון א צענטרא-לען האנדווערקער ראט אין לאדז אין אזא פארם ווי עס האט בעשלאסען דער לעצטער האנדווערקער צוזאמענפאהר אין ווארשא און צוליב די סבות האבען מיר נישט געפונען פאר נויטיג דעם קלוב צוצושטעלען די רשימות. ביי געלעגענהייט מערקען מיר אן, אז נישט בלויז די רשימות האט דער קלוב פון אונז פערלאנגט..

צווייטענס, וואס איז אנבעלאנגען אין ענין שטייערן ערקלערען מיר, אז נישט וואַרטענדיג אויף די אויפפאדערונגען פון האנדווערקער-קלוב ווערען אונזערע מיטגלידער ערלעדיגט אין דער הינזיכט לויט די לעצטע פעראָרדנונגען דורך אונז אליין, מיר שטעלען צוזאמען די רשימות אין די בעזונדערע פינאנץ-אמ-טען פינקטליך, לויט ווי עס האט געגע-בען דירעקטיוון אונזער א דעלעגאציע דער פרעזעס פון דער לאדזער פינאנץ-קאמער. אויסערדעם שטרייכען מיר אונ-טער, אז מיר וועלען פאר קיין פאל נישט ערלויבען אנצופיהרען אזא שעהנע ארבייט דורך דעם קלוב, וועלכער האט א פנים אויף זיך גענומען די אויפגאבע אריינצוברענגען א שפאלטונג צווישען די מיטגלידער פון שוסטער-מייסטער-פעראיין און דאס נאר דערפאר, ווייל אונזערע דעלעגאטען צום ראט האבען געהאט דעם מוט צו פאדערן, אז עס זאל געשאפען ווערען א פעראייניגטער צענטראלער האנדווערקער-ראט אין לאדז. דער שוסטער-מייסטער-פעראיין וועט ווייטער זיך נישט אפשטעלען פאר קיין שום מיטלען צו דערגרייכען א פעראייניג-טען צענטראלען האנדווערקער-ראט אין לאדז.

די פערוואלטונג פון שוסטער-מייסטער-פעראיין אין לאדז, זאכאדניע 66.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
פונערלוכע קראנקהייטען. ספעצ. לונגען און הארץ-קראנקהייטען בעשטראהלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.
נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג. 317

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע אנפראגען, וואס ווערען צוגעשיקט נאר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט"

בעם דירעקטען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער ראטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגע-געבען. אויף אנפראגען אהן קופאן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 13. סעפטעמבער 1926.

2066. י. ח.

די פערזאנען, וועלכע בעקומען אויף דער מאבאר-קאמיסיע קאטעג. צע ווע-רען נישט איינגעצויגען אין אקטיווען דינסט און אויך נישט פערעכענט אין דער צייט פון אנ'אלגעמיינער מאבילי-זאציע. נאכמאל אויף א קאמיסיע צום יאהר דארפען זיי נישט שטעהן און אויך נישט געהן אויף די מיליטערישע אי-בונגען.

2067. א רעזערוויסט פון זאווישא ג.

די מעטריקע מוז אנגלירט ווערען. ווענדעט זיך מיט א מאטיווירטע בקשה אין קרייז-געריכט.

2068. י. פ. נומר 9.

איהר קאנט איינקלאגען אין קרייז-געריכט אייער מאן וועגען אלימענטע פאר די קינדער. איהר קאנט אויך גלייכ-צייטיג פאדערן צוריק די צוגענומענע ביי אייך דאקומענטען. איהר קאנט אבער איהם נישט צווינגען צו א גט. איהר קאנט איהם אויך נישט בעשולדיגען אין בענעהן קעגען אייך אנ'אפערא.

2069. א לעז. פון דרעוונאווסקא ג. ס.

די בלויזע פערפליכטונג, אז ער וועט זיך צו יעדער צייט ארויסציהען, איז נישט גענוגענד. איהר מוזט אינ'ם קאנט-ראקט, וואס איהר געהט מאכען מיט'ן סובלאקאטאר, תיכף זיך אויסרעדען, אז ווען איהר וועט חתונה מאכען די טאכ-טער און דארפען דעם צימער פאר איהר מוז ער זיך ארויסציהען.

2070. א ביורא פרוזשב אינהאבער.

דאס געריכט קאן אפהענגיג פון די אומשטענדען, אגוועגדען א 10 פאכיג קלענערע געלד-שטראף אין פערגלייך מיט דעם געזעצליך בעשטימטען מאק-סימום. דאס געריכט קאן אויך אפלע-נען דאס בעצאהלען די שטראף, אדער פונאנדערלעגען אויף ראטעס. אין ביי-דע פאלען אויף נישט קיין לענגערען טערמין ווי 1 יאהר.

2071. P. A. פון לוקסומבורג.

איהר דארפט תיכף אינטערנעהמען שריט צוריקציציהען די בקשה וועגען אפזאגען זיך מן דער בירגערשאפט פון קאנסולאט אין אנטווערפען. אויב איהר פעהלט די בירגערשאפט אויף דעם אופן איז דאס אויך חל בנוגע אייער פרוי. דער פוילישער קאנסול אין פא-ריז אונטערליגט איהר ערשטענס נישט און צווייטענס איז קיין קאנסול נישט בערופען אין אזא פאל צו ערטיילען ווען עס איז אנ'אדראטשעניע. דעס-גלייכען וועט אייך דער קאנסול בשום אופן נישט געבען קיין פאס בכדי דארט צו פערבלייבען, כל זמן איהר זענט נישט ערלעדיגט מיט'ן מיליטער-דינסט עס דראהט אייך ביז 6 חדשים.

2072. ר. פ.

עס איז נישט פאראן און עס איז נישט געווען קיין פעראיין פון לאקא-טארען-שוץ, נור אין בעסטען פאל א לאקאטארען-פעראיין. פעסטצושטעלען דאס גרונד דירה-געלט האט נור דער אורזשאנד ראזיעמטשי דאס רעכט און נישט עפיס א לאקאטארען-פעראיין. אייער גאנצער ענין איז פאר אונז נישט פערשטענדליך. פערשטענדיגט זיך מיט אונזער יוריסט פערזענליך.

אהז סליחה, אהז מחילה און אהז כפרה.

(פאלקסטימליך-הומאריסטיש).

מיין מוהמע שיינע קריינדעלע, זאל זיך מיהען איז געוועזען א געוואלדיגע מלומדת, א חשוב-שטיק און אפגעהיטען אין יודישקייט, אז צעהן מאנטפערשוי-גען וואלטען זיך, כלעבען, נעדארפט ביי איהר לערנען... נישט בחנם האט מען איהר גערופען: „רב שיינע קריינ-דעלע"! דער פעטער ווידער, מיין מוהמעס מאן ר' הערשעלע, איז געווען לייכט אויף דער נשמה, ער זאל מיר מוחל זיין, גישט אזוי שטארק מדקדק געווען — מיינע רייד זאלען איהם נישט צו שווער זיין, כ'מיין נישט איהם, נאר די וואגס...

א גאנץ יאהר האט זיך מיין מוהמע שיינע קריינדעלע אזוי נוהג געווען: מנחה, מעריב און קריאת-שמע געלייענט האט זי אין א גארטעל, און אייביג כמעט האט די מוהמע פערגעסען אויס-צולעשען ס'לעמפעל און אייביג האט זי גע'יעלה'ט פון בעט ארויס: — „הער-שעלע, הערשעלע, לעש אויס די לאמפ, זי דושעט מיך!" האט דער פעטער פון הינטער'ן קישען אפויסגענומען די פיי-טשיילע און אזוי לאנג געפאכעט, ביז דאס דרייפר לעמפעל איז אויסגעגאנגען און ס'איז געווארען פינסטער, ווי אין א זאק..

זי האט זיך אויסגעדרעהט צו דער וואנד און האט אנגעהויבען זיך אויס-צושמועסען מיט'ן רבונו של עולם: „אז היימעלע איז געבוירען געווא'ען (דאס האט זי געמיינט מיך.) האב איך געמיינט, אז דאס וועט געהן אין בלויז זייד און היינט געהט ער צוריסענע שטיועלעך... יא, יא, רבונו של עולם, די קערעוועסט דאס אביסעל מיט דיין וועלטעלע..."

— הערשעלע, הערשעלע, שלאפסט שוין?

— ניין, וואס אי'דען?

— כ'האב מיר פערגעסען צו שטעלען נעגעל-וואסער...

— וועסטו דיר אין דער פריה, צו געזונד, נעהמען, און אינדערפריה האט זיך טאקי די מוהמע דערהויבען, ארויפ-געווארפען אויף זיך דאס קלייד, פער-געבען, געוואשען זיך, געדאווענט, אפ-געקאכט א קליין-בארשט מיט קארטא-פעל אויף אנבייסען און קליסקעלעך מיט לעבער אויף מיטאג און געגאנגען צוזאמענעהמען פאר ארימע כלות, אט אזוי האט זיך מיין מוהמע, שיינע קריינדעלע, נוהג געווען.

דער פעטער הערשעלע ווידער, האט געדאווענט פון ליסער רב'ס סדור, א גרויסער, א גראבער מיט לעדערנע טאוולען און דאס האט די מוהמע נישט געפאלען: — „א מאנספערשוין, גאט זאל מיך נישט שטראפען מיט די רייד, דאווענט פון א גראבען סדור, האט'ר געפרובט דאווענען פון אויסוועניג, האט די מוהמע ווייטער גע'יעלה'ט: — „מנע, ווי דאס געהט ביי איהם? — הוק-שטוק און פאניע מיט די ביקס! — וואלט איך מיך כאטש אזוי געקענט אויס'ן ווינק מיט'ן רבונו של עולם!.." מיין מוהמע האט בכלל שטארק אכטונג געגעבען אויפ'ן פעטער'ס יודישקייט און האט מעהר, ווי איינמאל געשריגען: „א קלאג צו פוילען, אז „א שעשני כרצונו" דארף איהם לערנען!.." און האט איהם גע-ווארענט: „הערשעלע, הערשעלע — היט דיר די „סקוצע"!.."

דער פעטער איז געווען א שטארקער יודע ספר און א ווילדער ווערטעל-זא-גער: זיין בעליבט ווערטעל איז אייביג געווען: „אם אין קמח — אין קליסקע-לעך" — און קליסקעלעך האט ער טאקי ליב געהאט ס'לעבען, טאמער האט אמאל די מוהמע געסטראשעט, אז היינט וועט זי נישט מאכען קיין קליסקעלעך — האט דער פעטער געסטראשעט, אז ער וועט גישט דאווענען און די עבירה וועט זיין אויף איהר קאפ... אבער אז די מוהמע האט זיך אמאל געקרומט — דאס „צעפעל" איז איהר געפאלען, אדער די קינבאק איז איהר ארויס (מיין מוהמע האט גע-האט א סך אזעלכע מחיש'ן...) האט דער פעטער נישט גערוהט אין געריבען מיט סאלמעיאק, מיט אפאדילדאק, ביז די מיהמע האט זיך נישט גענומען די קליס-קעלעך צו האקען...

אט אזוי האבען זיי געלעבט א גאנץ יאהר.

אז עס זענען אבער אנגעקומען די פארכצימע טעג (דאס ווארט האט מיין מוהמע גענאשט פון שרה בת טובים'ס תחינה) — איז די הויט ביי זיי געגרינ-צעלט געווארען פאר שרעק; דער פע-טער האט זיך גאנצע טעג ארומגע-דרעהט אין דער קיך, ווי נישט קיין היגער און געגישטער: — שיינע קריינ-דעלע, האסט נישט אמאל פערגעסען ס מילכיגע מעסער צו צייכענען?... — שיינע קריינדעלע, האסט נישט אמאל געלעגט די מילכיגע שטשערקע אויפ'ן פליישיגען שענקעל ארויף?.. און די מוהמע האט זיך כלומר'שט געבייזערט: מיין באלעבוסטע, מישטיינס געזאגט!.. נאר אין הארץ האט איהר הנאה גע-טון: אט אזוי, זאל ער זיך היטען די „סקורע!"...

און דער פעטער הערשעלע האט זיך טאקי געהיטען: — גלייב מיר שיינע קריינדעלע, ס'איז גארנישט גלייך די סלייה צו הרג'ענען — א צער בעלי חיים.. און די מוהמע האט אויפגעוויזען, אז א פלוי איז „א משחית" און מ'מעג זי יא הרג'ענען, שבת איז נאר נישט גלייך, ווייל מ'טוט איהר די ביינער צוברעכען... און אין די ימים-נוראים'-דיגע שבתים, האט זי זיי טאקי דע-טרונקען אין א שיסעל וואסער...

אלע יאהר האט מיין מוהמע, ראש חודש אלול געקויפט צוויי ווייסע כפרות און זיי געלאזט אויספאשען און עשרת ימי תשובה האט זי כפרה געשלאגען און פארטאג געהענדיג צו סליחות, האט זי די כפרה מיט-גענומען צום שוחט און געהאט אויף אלע טאג א שטיקעל עוף אין יאכעל אריין...

איינמאל איז בייגאכט אנגעפאלען א שטארקער רעגען און א בייזער ווינד האט געבלאזט. דער פעטער הערשעלע האט געבעטען: — „געה נישט היינט צו סליחות — ס'איז פקוח-נפש'דיג, וועסט זאגען אין דער היים." די מוהמע ווי-דער האט גע'טענה'ט: — „דו געהסט נישט און איך וועל אויך נישט געהען, ווער דען וועט דארט פאר אונז א גוט ווארט רעדען?" — האט זי גענומען די סליחה הינטער איין ארים, די כפרה הינטערן צווייטען. אין איין האנד דעם פעטער'ס שטעקען און דעם לאמטערען אין דער צווייטער און געגאנגען. הינ-טער וועג'ס האט זי געדאווענט „פון פארנט", אז זי איז צוגעקומען צו דער ווייבער-שוהל און האט געוואלט ארויף געהען אויף די טרעפלעך, זענען זיי אבער געווען נאס פון רעגען און גליט-שיג פון ווינד — האט זי זיך אויסגע-גליטש, אין דאס היהן איז איהר אוועקגע-פלויגען און די סליחה האט דער ווינד ערגיץ איבער א פלויט אריבער געיאגט און אליין האט זי זיך גוט צעקלאפט —

— — — — — — — — — — — — — —

און אז א פאר ווייבער האבען זי שפעטער אהיימגעברענגט און געפאקט אין בעט אריין און די מוהמע האט געמאכט יעלות: „אוי, הערשעלע, כ'בין פערבייי!" — האט זיך דער פעטער אני-דערגעזעצט נעבען בעט און גענומען איהר צו פערשטעהן: זצהסטו, שיינע קריינדעלע, אז מ'וויל נישט פאלגען א מאן, בלייבט מען אהן סליחה, אהן מחילה און אהן כפרה... נאר דאס אלץ וואלט מיך נישט געארט, אז דו וואלסט נאר געקענט אויפשטעהן און מ'ר מא-כען א ביסעל קליסקעלעך...

י. שרה'לעס.

אַ מאָרד צוליב אַ חלום.

שמואל זילבערשטיין איז אַ זוהן פון אַ זעהר רייכען סוחר אין ניו-יאָרק. זיין פאָטער איז גוט בעקאַנט אין די בערזע-קרייזען. ער האָט זיך שטענדיג בערוהמט מיט זיין זוהן, וועלכען די גאַנצע משפחה האָט געהאַלטען פאַר אַ וואונדער-קינד. דעם זוהן האָט ער אין קיין שול נישט געשיקט, נאָר געלערנט ביי זיך אין שטוב. ערשט שפּעטער האָט ער איהם געשיקט אין אוניווערזיטעט.

שמואל זילבערשטיין האָט בעזונדערס געפיהלט אַ נייגונג צו פילאָזאָפישע שטודיען און האָט זיך זעהר גוט געלערנט. שוין אַלס 17 יעה-יעריגער בחור האָט ער אָנגעשריבען אַן אָפּהאַנדלונג וועגען די פּראָבלעמען פון דער מאָדערנער פּסיכאָלאָגיע, וועלכע איז אפילו בעדרוקט געוואָרען אין אַ צייטונג. זיין לעהרער איז געוועזען דער 23 יעהריגער דזשעמס קאַליש. אַ סטודענט פון ניו-יאָרקער אוניווערזיטעט, וועלכער האָט ביי דער משפּחה זילבערשטיין פערנומען די שטעלע פון אַ הויז-לעהרער.

קאַליש האָט זיך לעצטענס פערנומען מיט פרויד'ס טעאָריע וועגען די חלומות, און האָט געמאַכט אויף זיין שילער פערשידענע עקספּערימענטען. אויף דער טעמע וועגען חלומות האָט מען צווישען זיך אַנטוויקעלט אַ לאַנגע דיסקוסיע, ווייל זילבערשטיין האָט בשום אופן נישט געוואָלט מסכים זיין מיט זיין לעהרערס מיינונג וועגען פרויד'ס טעאָריע.

קאַליש האָט זיך בעמיהט די גאַנצע צייט צו איבערצייגען זיין שילער און מיט אַ צייט צוריק האָט ער איהם געהייסען וועגען זיינע אָנשויאונגען אָנשרייבען אַן אָפּהאַנדלונג און שפּעטער האָבען זיי געוואָלט זיך פּראַקטיש אָפּלייקענען, וועער פון זיי איז גערעכט.

דאָ איז פאָרגעקומען דער טראַגישער סוף. זילבערשטיין האָט דערצעהלט זיין לעהרער אַ חלום. דער לעהרער האָט איהם ערקלערט דעם זין פון זיין חלום לויט פרויד'ס טעאָריע. ער האָט איהם בעוויזען, אַז דער חלום ווייזט אָן אויף דעם, אַז ער, זילבערשטיין, האָט נישט קיין מאָראַלישען ווערט.

זילבערשטיין האָט זיך געפיהלט שטאַרק בעליידיגט. עס איז ענטשטאַנען צווישען דעם לעהרער און שילער אַ הייסער ויכוח בשעת וועלכען זילבערשטיין איז אָנגעפאַלען אויף קאַליש'ן און איהם אָנגעהויבען שטיקען. קאַליש האָט גע'חלש'ט און געפאַלען אויף דער ערד. דאַן איז זילבערשטיין געלאָפען אין קיך, גענומען אַ האַק און צוקלאַפּט זיין לעהרערס קאָפּ.

דעם מאָרד האָט מען אויפ'ן צווייטען טאָג ענטדעקט און זילבערשטיין'ען אַרעסטירט. רוהיג האָט ער זיך מודה געווען, אַז ער האָט דעם מאָרד בעגאַנגען. ער האָט זיך אָבער אָפּגעזאָגט צו געבען וואָסערע עס איז ערקלערונגען וועגען די סבות פון זיין מעשה.

ווי ס'געבען איבער אַנדערע, זאָל קאַליש האָבען געהיילט זיין שילער, וועלכער איז געוועזען גייסטיג קראַנק, לויט פרויד'ס טעאָריע. דער פּאַציענט, דער גייסטיג-קראַנקער, האָט זעהר אָפט אַרויסגעוויזען געגען זיין דאָקטאָר אַ גרויסען האַס. צוליב דעם זאָל אויך זילבערשטיין האָבען זיין לעהרער גע'הרג'עט.

אין תפיסה איז זילבערשטיין זעהר רוהיג. ער רעדט נאַרנישט און בעציהט זיך רוהיג צו זיין גורל.

די רענאָמירטע שולע פאַר קינדער פון יוד. אינטעליגענץ

7-קלאַסיגע **שולע** פון פּ. קאַצענעלזאָן נאַחומאַב ניעגאַם 6 צווישען נאָוואָמיעיסקאַ און וואָלאָדניאַ.

עס ווערען אָנגענומען אין אַלע קלאַסען אין עלטער פון 7 ביז 14 יאָהר

שילער און שילערינס.

אַ ספּעציעלער פאָרבערייטונגס-קלאַס פאַר ענטוויקעלטע 6-יעהריגע קינדער. אַ גרויסער פּראָגראַם פון העברעאיש און רעליגיעזע יודישע לימודים. די לימודי קודש ווערען געלערנט אונטער דער הנהלה און השגחה פון בערי:המטען אַלטען למדן

ר' בנימין יעקב קאַצענעלזאָן.

ביי דער שולע עקזיסטירט פאַר קינדערלעך פון 3 ביז 6 יאָהר

אַ פרעבעל-שולע / Freblówka

פּויליש און העברעאישע לירער און לייכטע געשפּרעכען. גימנאַסטיק מיט מוזיק. ■■■ ריטמישע טענץ. ■■■ האַנד-אַרבייט. אָנפאַנגס-לעהרע פון לעזען, שרייבען פּויליש און עברי"ת (דאַוונען).

נאָכמיטאָג-שולע 50% ביליגער.
נאָכמיטאָג - פרעבעלשולע.

979

איינשרייבונגען פון ר"ח אלול טעגליך פון 11 ביז 1 און פון 5 ביז 7 אָווענד.

יעזוס און דער „יוסיפון".

אַ דעפּעשע צו דער ניו-יאָרקער „טיימס" פון מאָסקווע מעלדעט, אַז ד"ר סאַלאָמאָן צייטלין, פּראָפעסאָר פון דראָפּסי-קאָלעדזש אין פילאַדעלפיע, וועלכער איז געקומען אין רוסלאַנד ספּעציעל אויסצופאָרשען אַ סלאַווישע איבערזעצונג פון יוסיפון פלאַוויוסעס יודישער געשיכטע, וועלכע זאָל זיין געשריבען געוואָרען אין פינפטען יאָהרהונדערט, און וואָס זאָל בעווייזען, אַז יעזוס איז געוועזען אַ היסטאָרישע פיגור, האָט אויסגעפונען, אַז דער מאַנוסקריפּט איז קיין שום בעווייז נישט פאַר דעם.

דער לאַטיינישער נוסח פון „יוסיפון" (געשיכטע פון די יודישע מלחמות) ענטהאַלט אַ קורצען פּאַראַגראַף, אין וועלכען עס ווערט דערציילט וועגען דעם לעבען און רייציגונג פון נוצרי.

די היסטאָריקער האָבען ערקלעה"ט דעם יעזוס-פּאַראַגראַף פאַר אַ פעלשונג, וואָס איז אַריינגעשמוגעלט געוואָרען פון די קאַטוילישע מאָנאַכען אין די מיטעלאַלטערליכע צייטען. די מאָנאַכען האָבען געמאַכט די פעלשונג אין „יוסיפון", כדי צו בעווייזען היסטאָריש, אַז יעזוס האָט עקסיסטירט. דער פאַקט, אַז דער גרויסער יודישער היסטאָריקער, וועלכער האָט פערצייכענט אין זיין געשיכטע יעדע קליינעלהייטען פון דעם יודישען לעבען אין דעם חורבן-פעריאָד, האָט אַ וואָרט נישט דערמאָהנט וועגען יעזוס'ן און דער ענטשטעהונג פון קריסטענטום, איז אַ שטאַרקער אַרגומענט געגען דער געשיכטליכקייט פון יעזוס'ן.

נישט לאַנג צוריק איז אָבער ענטדעקט געוואָרען אין דער גרויסער ביבליאָטעק פון לענינגראַד אַ מאַנוסקריפּט אין דער אַלט-סלאַווישער שפּראַך, פון פלאַוויוסעס יודישער געשיכטע. מאַנכע האָבען טענה'ט, אַז עס איז איבערזעצט געוואָרען פון אַן אַראַמישען נוסח פון „יוסיפון", וואָס האָט נישט געקענט זיין אין די הענד פון די קאַטוילישע מאָנאַכען און ענטהאַלט דאָך דעם פּאַראַגראַף וועגען יעזוסען, אַ בעווייז, אַז פלאַוויוס האָט ווירקליך בעשטעטיגט די געשיכטע פון יעזוסען. דער יודישער געלעהרטער ד"ר צייטלין, איז דערפאַר געפאָהרען קיין רוסלאַנד אינטערזוכען דעם דאָזיגען בעווייז וועגען יעזוסען.

ד"ר צייטלין האָט גענוי אינטערזוכט דעם מאַנוסקריפּט און האָט אויסגעפונען, אַז עס איז גאָר נישט איבערזעצט געוואָרען פון אַן אַראַמישען נוסח, נאָר פון אַ גריכישען נוסח, וואָס איז ווידער איבערזעצט געוואָרען פון דעם לאַטיינישען נוסח, וואָס איז געווען אין די הענד פון די קאַטוילישע מאָנאַכען. דער סלאַווישער מאַנוסקריפּט איז, לויט דר. צייטלינס ערקלערונג, געשריבען ערשט אין עלפטען יאָהרהונדערט. עס איז געשריבען געוואָרען אויף אַ דיקען פּאַפּיר און נישט אויף פּערמעט, בשעת מאַנוסקריפּטען פאַר דעם עלפטען יאָהרהונדערט זענען אַלע געשריבען געוואָרען אויף פּאַרמעט.

זאַל פילהאַרמאָניע נאַרוטאָוויטש 20

גאַסטראָלען פון די לאָדזער ליבלינגס-אַרטיסטען

חנה לערנער, שלמה קוטנער דוד זיידערמאַן, מ. הילסבערג

היינט, מאָנטאָג, 9 אין אָווענד – גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 80 גר ביז 2.50 זל. ווערט געשפּילט צום 4-טען מאָל די אויסגעצייכענטע פּיעסע

אַ קרבן פון אַ שוועסטער

קאָמעדיע אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון ז. ליבין.

אַ קרבן פון אַ שוועסטער איז דער גרעסטער שלאַגער פון אַלע טעאַטערן. דאָס איז אַ בילד פון לאָדזער לעבען. אין אַ קרבן פון אַ שוועסטער ווערט געזונגען די שענסטע נומערען, און איהר וועט לאַכען ביז טרעהרען. ס'נעמט אנטייל דער לאָדזער כאָר און אָרקעסטער.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

די באַראָנעסע און דער קעלנער

אַ ליבעס דראַמע אין בודאַפּעשט.

די טעג איז פאָרגעקומען אין בודאַפּעשט אַ סענסאַציאָנעלער פּראָצעס פונם קעלנער אַלעקסאַנדער שעקע, וועלכער איז בעשולדיגט אין וועלען דערמאָרדען די באַראָנעסע לאַדיסקוס ספּלעני.

די באַראָנעסע ספּלעני וואוינט נישט שוין לאַנגע יאָהרען מיט איהר מאַן. אַ יונגע און שעהנע, האָט זי זיך איינ'ם האָטעל „די קעניגין עליזאַבעט" פערליבט אין אַ קעלנער, וועלכער האָט זי בעדינט. דער יונגער אַלעקסאַנדער שעקע האָט זיך, אין דער באַראָנעסע אויך פערליבט, אַז ער האָט פאַר איהר גע'פטר'ט זיין לעצטע ביסעל גראָשען. דערווייל איז ער זיין געליבטער נמאס געוואָרען.

באַראָנעסע ספּלעני האָט זיך שטילערהייד אַרויסגעצויגען פונם האָטעל און פון איהר גייער דירה טעלעפאָנירט צו איהר געוועזענעם געליבטען, אַז זי וויל זיך מיט איהם מעהר, ניט זעהן.

שעקע האָט צו איהר אָנגעהויבען שרייבען בריף, טעלעפאָנירען, געקומען צו איהר איינינע מאָל. די באַראָנעסע האָט איהם אָבער נישט אויפגענומען איינמאָל האָט זי איהם צוגעזאָגט צו קומען אויף אַ ראַנדעוואו, זי איז אָבער נישט געקומען.

דער בעליידיגטער שעקע האָט בעשלאָסען צו הרג'נען זיין געליבטע און נעהמען זיך דאָס לעבען. ער איז געקומען צו איהר, אויסגעשאָסען אין איהר, זי שווער פערוואונדעט און דאַן געפּרובט זיך נעהמען דאָס לעבען. ביידע געוועזענע געליבטע האָט מען אָבגעפיהרט אין שפּיטאָל, וואו זיי זענען אין אַ פּאָר וואָכען אַרום געזונד געוואָרען.

צום פּראָצעס איז די באַראָנעסע נישט געקימען. דער גאַנצער זאַל איז פול געפּאַקט געווען, אַלע בענק זענען פערנומען געוואָרען.

דער קעלנער האָט דערצעהלט זיין ליבעס-טראַגעדיע: די באַראָנעסע האָט מאָנאַטען געוואוינט אין האָטעל און מיט איהם קיין וואָרט ניט גערעדט. איינמאָל האָט זי איהם גערופען און געהייסען געהן קויפען פאַר זיך גראַמאָפאָן-פּלאַטען. ווען ער האָט איהר דאָס געבראַכט, האָט זי איהם געבעטען, ער זאָל ביי איהר בלייבען. פון דעם טאָג אָן פלעגט ער מיט איהר פערברענגען שפּעט-לאַנג.

יעדען מאָנאַט פלעגט ער אויף זיין געליבטע אויסגעבען ביז 20 מיליאָן קראָנען. ער האָט זיך איינגאַנצען רואינירט און זי האָט איהם פערלאָזט. ער האָט דאַן אָנגעהויבען צו טרינקען, צו שכור'ן. ווען ער איז צו איהר געקומען, האָט זי איהם געוויזען די טהיר און דערלאַנגט אַ פּאַטש. דאַן האָט ער געשאָסען.

די באַראָנעסע, וועלכע מ'האָט מיט געוואַלד געבראַכט צום געריכט. טענה'ט, אַז זי הויבט ניט אָן צו וויסען וועגען אַ וואָסערע ס'איז ליבעס-בעציהונג מיט'ן קעלנער.

שעקע איז פער'משפט געוואָרען צו 2 יאָהר תפיסה.

Dr. Prybulski

זאַמענהאָף 1, טעל. 25-38.

ווענערישע- און האָר- הויט - קראַנקה. מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַלן. נעמט אָן 9–1, 4–8 אָוו., דאַמען: 4-5

אין וואַלד פון לידענשאַפטען.

(339

(ראָמאַן).

די התונה האָט מען בעשלאָסען צו מאַכען אין אַ שטילשטעטעל, וואָס ווייטער פונ'ם מלחמה פּלאַץ.

נאָך אַ שמועס מיט קורט'ן, פאַר וועלכען זאָנענקאַמף האָט אַרויסגעזאָגט זיין ספקות – האָט דער לעצטער אויך מיטגעטיילט דעם קעניג וועגען זיין בעשלוס.

אַ דאַנק דעם האָט קורט אויך בעקומען דעם נויטיגען אורלויב, הגם דער קעניג האָט איהם געהאַלטען פאַר זיין דרייסטעסטען און פעהיגסטען אָפיציר.

קורט האָט אפילו נישט געוואָלט הערען, וועגען פערלאָזען איבגאַנצען דאָס מיליטער-דינסט; ער האָט נאָר געוואָלט בעקומען אורלויב אויף אַ יאָהר צייט, כדי די צייט צו פערברענגען אין גליק און רוהה לע'ם זיין יונג ווייב.

די צייגעניש וועגען אורלויב האָט ער בעקומען ערב דעם אָפּמאָהר, און דערביי האָט ער בעקומען אַ העכערע ראַנגע – פון לייטענאַנט צולה גדולה געוואָרען אויף מאַיאָר.

פרידריך דער גרויסער האָט אָבער דעם דאָזיגען אַרויסווייז פון זיין בענאָד געהאַלטען נאָך פאַר קנאַפּ: ער האָט זיי דערצו דער מהנה געוועזען מיט זיינער אַנ'אייגענער קאַרעטע, וואָס האָט דאָס יונגע פּאָרפאָלק געדאַרפט צושטעלען ביז צו די גרעניצען פון באָהעמיען.

אין איין העלען טאָג האָט זיך זאָנענקאַמף מיט זיין טאָכטער און צוקונפטיגען איידעם אַריינגעזעצט אין דעם קעניגס קאַרעטע, און ווען די פלאַם-פייערדיגע פערד האָבען זיך שוין געהאַלטען ביים ריהרען פון אָרט – האָבען די אָפּפאָהרענדע דערזעהן דעם גענעראַל-ציטען, וועלכער איז געגאַנגען צו זיי, האַלטענדיג אין די הענד אַ געגענשטאַנד, וואָס איז געווען פערוויקעלט אין שוואַרצען סאַמעט.

– איך בין דאָ אַהער געקומען לויט'ן אויפטראָג פון זיין קעניגליכער מאַיעסטעט – האָט ער געזאָגט – כדי צו איבערגעבען אַ מתנה פאַר דער כלה.

ער האָט אָפּגעהילט דעם געגענשטאַנד, און פון אונטערן שוואַרצען סאַמעט האָט זיך בעוויזען אַ גאָלדענע שווערד איינגעפאַסט מיט טייערע שטיינער.

דער גענעראַל ציטען האָט הונדאַ'ן דערלאַנגט די דאָזיגע שווערד.

– אָט אָ די בכבוד'ע שווערד שיקט דער קעניג פאַר דעם ליבען מיידעל, וועלכע האָט מיט שווערד געקעמפט פאַר די פּרייסען. זאָל זי אָפּגעהיטען ווערען אין דער משפחה פון זאָנענקאַמף און דערוויק, ווי אַ זכר פון אַ זעהר שווערער צייט. זאָלען די קינדער און די אייניקלעך פון אָט אָ די יחוס'דיגע פאַמיליעס שטענדיג מיט צופרידענהייט קוקען אויף דער קעניגליכער מתנה; די ווערטער, וואָס זענען אויסגראַווירט אויפ'ן קלינגעל דאַרפען אָנפילען מיט שטאָלץ די הערצער פון די, וואָס וועלען טראָגען די נעמען זאָנענקאַמף און דערוויק.

ער האָט אויפגעהויבען דאָס קלינגעל און ביי די שטראַהלען פון דער פריהמאָרגען-זון האָט הונדאַ איבערגעלייענט:

„דער ליבער העלדין פונ'ם פּרייסישען מיליטער, הונדאַ'ן, דער באַראָנעסע פאָן-זאָנענקאַמף, דער טייערער כלה פון מיין העלדישען אָפיציר קורט פאָן - דערוויק, אַלס אָנדענק פאַר איהר דרייסטקייט אין דער מלחמה פון 1757 יאָהר, און פון איהר מערקווירדיגער אונערשראָקענהייט בעת דער שלאַכט אונטער פּראָג – שיקט די דאָזיגע שפּאַגע דער איהר גוט-ווינשענדער און דאַנקבאַרער

קעניג פרידריך דער פּרייסישער."

אין שטילער ענטציקונג האָט הונדאַ צוגעטוליעט דאָס גאָלדענע שווערדעל צו איהר האַרצען.

– יאָ! – האָט הונדאַ אויסגערופען – די דאָזיגע שפּאַגע וועל איך אָפּהיטען, ווי אַ הייליגטום, ווי אַן אויג אין קאָפּ!

דער גענעראַל ציטען האָט נאָך אַמאָל הייס געדריקט די הענד פון חתן-כלה, און פון זאָנענקאַמף'ן, און געוואונשען זיי אַ גליקליכען וועג.

די אָפּפאָהרענדע האָבען זיך ווידער אַריינגעזעצט אין דער קאַרעטע.

די פערד האָבען זיך שנעל אַ לאָז געטאָן, און

– גאָר גיך איז די פּראָגער געגענד, וואָס הונדאַ האָט בעפלעקט מיט איהר בלוט, פערשוואונדען ווייט – צוריק.

(פאָרטזעצונג קומט).

GRAND-KINO Piotrkowska 72.

היינט און פאָלג. טעג! גרויסע סענסאַציע אין 10 אַקטן.

„זשאַק ביי די מענשען־פרעסער“ (MAŁY ROBINZON CRUZOE)

JACKIE COOGAN

10 אַקטן אויסערגעוועהנליכע פּאַסירונגען.— אין דער הויפּט־ראָלע דער גרעסטער און צוגלייך דער יונגסטער קינאָ־אַרטיסט ... דאָס קינד איז געשאַפֿן אויפ'ן גרונד פֿון פערביניסענעם קאָפּ פֿון ווייסע מיט מענשען־פרעסער ... וואַגדערבאַרע אויפנעהמען פֿון שטורמען אויפ'ן ים. אויסער'ן פּראָגראַם: חילוש קאַמבינאַטאָר“ און „פֿילם־בעסטיעס“ קאָמישער פאַרס אין 5 אַקטן. פאַר יוגנט ערלויבט! אָנהויב פֿון סעאַנסען: 5 נאָכמ., שבת זונטאָג און יו"ט—2 נ"מ לעצטער סעאַנס 10 אָוו־.

א לאָקאַל

פון 6 אדער 4 אדער 3 צימערען

(ס'קאָן אויך זיין אַ לאָקאַל, וואָס לאָזט זיך איבערארבייטען אויף אַ דירה)

אין ראַיאָן פֿון אַלטשטאָדט, זגערזשער, דרעווגאָווסקאָ, פּולנאָצנאַ, וואָלבאָרסקאָ, בזשעזשינער א. אַ. וו.

ווערט געזוכט.

מעקלערס זענען ווינשענסווערט אָפּצוגעבן אין „נייעם פאָלקסבלאַט“ אונטער „יואויגונג“ 968

לעטשניצע פֿון דאָקטוירים־ספעציאַליסטען

און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקא 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11-10 3-2 $7^1/_2-6^1/_2$
ד"ר רוזשאַנער	הויט־און געשלעכט־קר.	11-10 2-1
ד"ר גאָלדשטיין־פּאַראַק	אויגען־קראַנקהייטען	2-1 8-7
ד"ר יוסטמאַן	נערווען־קראַנקהייטען	2-12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער־קראַנקהייטען	12-10 5-4
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען־און געבורטס־הילף	$1-11^1/_2$ 6-5
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע־קר. נקהייטן	4-3 .ז 2-1
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען־קר.	1-11 $7-5^1/_2$
ד"ר סטופּעל	רענטגען	6-4 12-10
ל. פּרוסאַק	צאָהן־ארצט	10-2
נ. ראָזעס	צאָהן־ארצט	7-4

צאָהן־טעכניק, בעלייכטונגען, קאַנאַלען, מאַסטען, א. אַ. וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען־אינסטיטוט

היילונג פֿון הויט־קראַנקהייטען פֿון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פּסר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ־לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שוועסטער.

אַנמעלדונגען נעמען שוועסטער (שקאַרלאַטון) פֿון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

חיזיט אין דער שטאָט.

Dr. med. Braun

23 פּאָלודניאָווא 23

— — טעלעפאָן 40-26. — —

צוריקגעקערט.

ספּעציאַל־ארצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ ליכט (האָר־אויספאַל.)

יעהמט אָן פון 9-12 און פֿון 5-8 אָווענד.

Dr. M. Lichtensztajnowa

קינדער־קראַנקהייטען.

צוריקגעקערט.

נעהמט אָן אין לעטשניצע „פּאָמאָץ“ אַלעקסאַנדראָווסקאַ 1 פֿון 12—2 און פֿון 3—5 נאָכמיטאָג. 786

אין דער היים Andrzeja 28 פֿון 5-7

בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך

איך האָב די עהרע מיטצוטיילען, אַז איך האָב מיין ביוראָ איבערגעטראָגען פֿון פּעטריקאָווער 18 אויף

17 פּעטריקאָווער 17

2־טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52,

וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאַוו, קלאַגעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס. אדחאַ־לאַניעס, רעקורסען־ וועגען קאַנצעסיעס אין קאַמיסאַריאַט־רזשאַנדו, ביטעס צו אַלע פּאָליציי־בעצירקען, שותפות־אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערצעסיעס, אַקטען דעראַחיזיעס, קאַרנע סּראָצעסען, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. 503

רעכט־קאָנסולענט י. מאַנעלא

פּעטריקאָווער 17, זאַבאָדניאַ 52

שנעל, רעעל און ביליג!

רעעל אין ביליג!

דעם גרעסטן אויסוואַהל פֿון

שטיהל געבעטע

פֿון אייגענער טישלעריי.

פּעריס. פּאַסענער, אויך די אָפּעצירער־ארבייט, מאַטראַצען, קאָזעטקעס און אַטאָמאַנען.

רעפּעראַטורען צו ביליגע פּרייזען.

איז נאָר צו בעקומען ביי

ג. לעווקאָוויטש, לאָדז,

פּולנאָצנאַ 5, אין הויף רעכטס.

קומט און איבערצייגט אייך! קומט און איבערצייגט אייך!

רעעל און ביליג!

די בעסטע און ביליגסטע

פּאַסטאַ : זאַפּראַוועס

צו שיך צו פּאָדלאָגעס

„ציגאַנקא“ אין אַלע קאָלירען

בעמ.: זאַפּראַוועס „ציגאַנקא“ פאַרבט אין פערלויף פֿון אַ שעה ווייסע פּאָדלאָגעס אויף מאַכאָן, אָדער אויף טונקעל אָרזשעכאָווע פאַר פּאָסאַדזקעס ווערט עמפּפעהלט ספּעציעלע קאָלירען: העל־אָרזשעכאָווע און אָהן־פאַרביג. 774

פאַר הורטאָווניקעס ראַבאַט און בעקוועמע בעדינגונגען.

צו פערלאַנגען איבעראַל!

Krajowa wytwórnia chemiczna „CYGANKA“ I. Anszyn, Warszawa Nowolipie 12, tel. 114-13

Dr. Z. Rakowski

יעדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר

מעבעל

דיוואַנעס, פּעלצען, ניי מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו. צאָהלט די העכסטע פּרייזען

א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19

(דויעלנאַ)

אין מעבעל־געוועלב, (פּריוואַט־וואוינונג שענקעוויטש 29) ביי מיר איז שטענדיג פאַרשיד. געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען. 1574

הייל־פּעדאַגאָגישע קורסען

פאַר שוואַכבעפעהיגטע און שווערערציהבארע קינדער. שפּראַכשטערונגען

Dr. med. A. SZMIRGELD

נערווען־אַרצט. 144

CEGIELNIANA 6.

איינשרייבען קאָן מען זיך יעדען טאָג פֿון 6 ביז 7 אָווענד.

Dr. JAKÓB KON

אָרדינאַטאָר פֿון שטעטישען שפּיטאָל. אַקושער

צוריקגעקערט.

שענקעוויטש 18, טעלעפאָן 37-62.

אין די לעטשניצע אויף זאַכאָדניאַ 27 (רוג קאָנסטאַנטינער) פֿון 5 ביז 6 נאָכמ. 793

צאָהן־ארצט

JAKóB KARMAZYN

צוריקגעקערט

פּאָלודניאָווא 2.

Dr. med. J. POLAKOW

ספּעציאַליסט פאַר קינדער־קראַנקהייטען 198

KONSTANTYNOWSKA 37a Tel. 39-75

נעמט אָן פֿון 5—6.30 אָוו. אינדערהיים און פון 2—3 אין לעטשניצע אויף בייערס מאַרק פּעטריקאָווער 294.

א מאַגיקורזשיסטקע

אין א

סוביעקט

ווערען פֿון זאָפּאָרט געזוכט אין פּרזיער · אַנשטאַלט

צעגעלניאַנאַ 10

פּענסיע געזיכערט

Kupujemy każdą ilość Worków

używanych cukrowych mącznych i t. p. oraz płaty jutowe.

Tow. Akc. „JUTA“

889 Poznań, ul. Fredry 1.

---

28 נאָר 28 נאָר 28

פערקויפט נישט אייער

מעבעל,

דיוואַנעס, פּעלצען, אַנציגער, ניי־מאַשינען אז"וו, בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די לאַנג־עקזיסטירענדע פירמע

ח. ראָזניק, בענעדיקטאַ 28

נאָר איך צאָהל די העכסטע פּרייזען!

בעמ.: ביי מיר אויף לאַגער שטענדיג פערשידענע געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד, פּרייזען צוגענגליכער, ווי איבעראַל!

28 נאָר 28 נאָר 28

וויכטיגע נייהייט

פּעלצוואַרען

אויף ראַטעס

מענער און דאַמען פּעלצען אויך איינצעלנע פוטערלעך אין גרויסען אויסוואַהל

— — צו בעקומען ביי — —

I. SZWARCMAN

41 NARUTOWICZA 41 866

ס'ווערט אויך אַנגענומען אַלע אַרט רעפּעראַטורען.

אכטונג !!!

ביי מיר איז צו בעקומען

טאַשען־קאַלענדארען

אויפ'ן יאהר תרפ"ז

הורט און דעטייל

שעהנע אויספיהרונג און ביליגע פּרייזען

דרוקערייי

י. גרינבערג, לאָדז

וושאָדניאַ 45. — טעלעפאָן 31-90.

לעטשניצע פֿון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פֿון 9 פריה ביז 7 אָוונד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן־קר.	4—3
ד"ר קערשנער	קינדער־קראַנקהייטען	12—9 5.30—4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	12—10 6.30—5
ד"ר לובימש	הויט־און געשלעכט קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען־קראַנקהייטען	2—12.30
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	$2^1/_2$—1
ד"ר בערגסאָן	פרויען און געבורטס־הילף	4—3

פּסיכאָ־טעראַפּיע, שפּר ד־שטערונגען, חי שטאַמלען א. ז. וו. פּאָקען־שטעלען, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אַנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אורין, פּלעגמאַ און בלוט. 2120

אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן־ארצט	9 2 נ"מ.
ד"ר לאָזשינסקאַ סטאַראַפּאָלסקאַ	צאָהן־ארצט	7.30—3

קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א. אַ. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

Dr. med. S. NIEWIAŹSKI

הויט ·און וועגערישע קראַנקה. מענער־שוואַכע

נעהמט אָן פֿון 5 ביז 8 נאָכמיטאָג

שענקעוויטשאַ 34.

אבאָנאַמענטס־פּרייז: אין לאָדז: א חודש -- 4.00 זלאָטעס. אויף דער פּראָווינץ: א חודש — 6 זלאָטעס. אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער.—פאַר'ן אינהאַלט און טערמין פֿון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביי נאַכט.

אַנאָנסען־פּרייזן: פאַר א מיל:מעטער שורה: פאַר'ן טעקסט 15 גראָשען, פּריוואַט 20 גראָשען, אין טעקסט 20 גר. פּריוואַט 30 גראָשען. נאָכ'ן טעקסט 10 גר. פּריוואַט 15 גראָשען. — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצ. טייערער. אויסער דער שטאָט — 50 פּראָצ. טייערער. —

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.